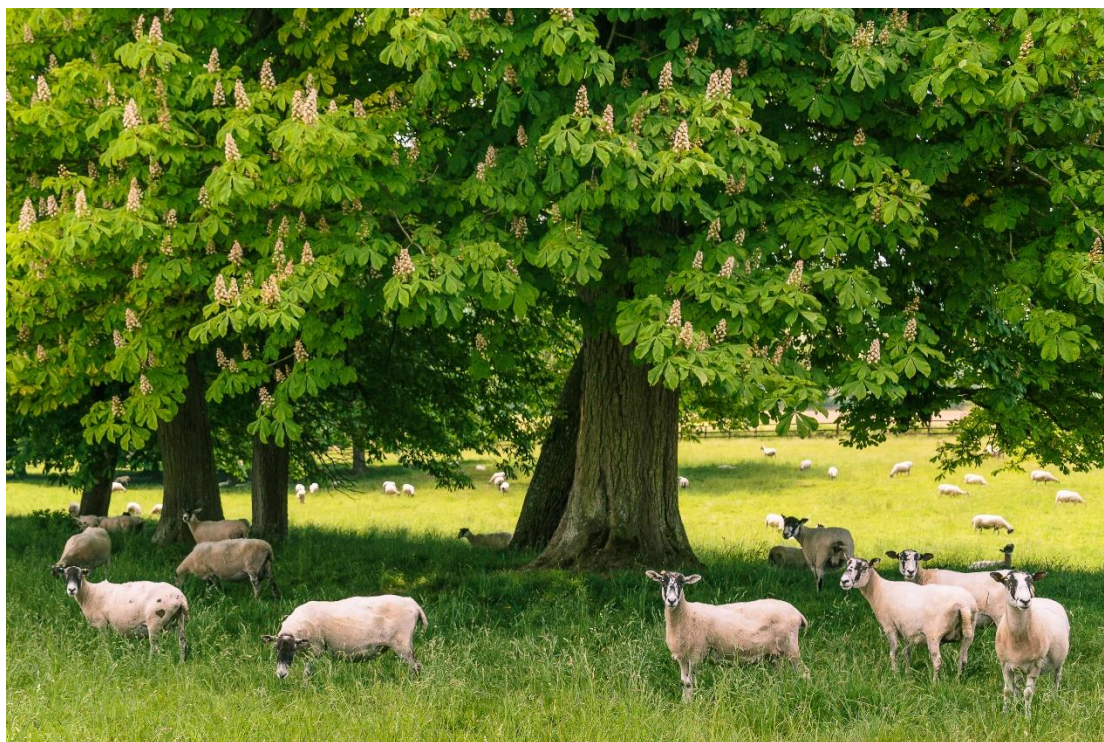

AGROLESNICTVÍ

Informační brožura

Verze: listopad 2024

Spolufinancováno
Evropskou unií

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

1 Úvod

Agrolesnictví je jedním ze způsobů obhospodařování zemědělské půdy, kdy se stejný pozemek využívá k pěstování dřevin i k zemědělské produkci. Mělo by být alternativou ke konvenčnímu zemědělství, se kterým lze agrolesnictví dobře kombinovat. Agrolesnictví může dokonce zvýšit produktivitu na jednotku plochy. Nejedná se přitom o novou zemědělskou praktiku, ale spíše o tradiční zemědělské hospodaření se stromy, které se na našem území vyskytovalo ještě na začátku 20. století před scelováním pozemků a intenzifikací zemědělství.

Agrolesnictví je vnímáno jako šetrnější a udržitelnější způsob hospodaření. Je zároveň jedním z opatření, které může významně přispět ke zmírnění dopadů klimatických změn. Dřeviny v agrolesnických systémech vytvářejí specifické mikroklima pro pěstování zemědělských plodin, ochlazují krajinu a pomáhají rozčleňovat pole na menší díly. Ukládáním organického uhlíku v půdě a nadzemní biomase pak vytváří značný potenciál pro odstranění CO₂ z atmosféry.

Stromy v agrolesnických systémech jsou součástí krajiny, ale neplní zde primárně roli větrolamů nebo vegetačních prvků vytvářejících systémy územní ekologické stability. Je počítáno s využitím dřevin ať už v podobě vypěstování cenných sortimentů pro výrobu hudebních nástrojů, dýh nebo nábytku, palivového dříví či produkce ovoce. Než však dojde k jejich smýcení, pomohou zlepšit strukturu půdy a zadržet vodu v krajině a také pomáhají stabilizovat a zvyšovat biodiverzitu v dané oblasti. Vytvářejí příznivé prostředí pro nejrůznější skupiny organismů v nadzemní i pozemní části ekosystému. Jedná se o nejrůznější skupiny živočichů vázaných na zemědělskou krajinu, včetně opylovačů a dalšího hmyzu, až po půdní mikroorganismy. V krajině mohou působit jako přechodový ekosystém mezi zemědělskými monokulturami a přírodě blízkými stanovišti a v neposlední řadě, zejména jejich příkmenné pásy a linie dřevin, plní také funkci migračních koridorů.

V neposlední řadě je potřeba uvést i ekonomický přínos agrolesnických systémů pro zemědělce, ať už se jedná o přímý ekonomický efekt ze zemědělských plodin pěstovaných mezi pásy s dřevinami, produkce ovocných dřevin či sortimentů dříví v budoucnu (cenné sortimenty, dýhy, stavební materiál). Diverzifikací hospodaření (pěstování různých komodit) jsou rozdělena i případná rizika.

Tato brožura má pomoci zemědělcům, kteří se rozhodli na zemědělské půdě vysadit stromy (nebo jejich vysazení zvažují) a jsou připraveni počkat na všechny environmentální i ekonomické benefity, které přicházejí v delším časovém horizontu. Pokud již mají zkušenost se zakládáním agrolesnických systémů, měla by jim usnadnit splnění podmínek opatření agrolesnictví a nabídnout doporučení založená na zkušenostech s tímto způsobem hospodaření. Jde-li o zemědělce, kteří předchozí zkušenosti nemají, měla by pomoci rozptýlit jejich obavy z výsadeb dřevin na zemědělské půdě a poskytnout informace o opatření agrolesnictví a usnadnit založení funkčních agrolesnických systémů.

1.1 Dotační titul agrolesnictví

Agrolesnictví bylo navrženo jako nové opatření pro programové období 2023–2027 Společné zemědělské politiky, která se zaměřuje na deset specifických cílů s vazbou na společné cíle EU v oblasti sociální, environmentální a hospodářské udržitelnosti v zemědělství a ve venkovských oblastech. Agrolesnictví se podílí na naplňování tří z těchto cílů:

Na základě nařízení EP a Rady (EU) 2021/2115 ze dne 2. prosince 2021 je na agrolesnictví poskytována podpora prostřednictvím **dvou intervencí Strategického plánu Společné zemědělské politiky** schváleného vládou 12. října 2022, a to 42.73 Založení agrolesnického systému (podle čl. 73) a 26.70 Péče o založený agrolesnický systém (podle čl. 70). Dotace je poskytována k realizaci investice, tzn. založení agrolesnického systému na dílu půdního bloku (dále „DPB“) s druhem zemědělské kultury standardní orná půda (R), travní porost na orné půdě (G), trvalý travní porost (T) a na následnou péči o založený agrolesnický systém. Opatření je koncipováno jako pětileté období plnění víceletých podmínek. Podrobné podmínky opatření agrolesnictví vycházejí z nařízení vlády č. 140/2023 Sb., o stanovení podmínek provádění opatření agrolesnictví¹, ve znění pozdějších předpisů.

Sazba dotace na založení agrolesnického systému byla kalkulována včetně přípravy půdy před vysazením dřevin, závlivky, materiálu na individuální ochranu dřevin. Pro opatření byl vytvořen seznam dřevin, do kterého byly zařazeny i druhy dřevin, jejichž přirozeným areálem je jižní Evropa a mohou být určitou formou přípravy na změnu klimatu. Sazba na péči o založené agrolesnické systémy zahrnuje především údržbu těchto systémů včetně řezů ovocných dřevin a tvarování koruny, obnovu individuální ochrany dřevin, údržbu ochranných pásů podél vysazených dřevin na kulturách R a G. Do sazby byla rovněž zahrnuta závlivka. Sazba dotace je stanovena v eurech, ale vyplácí se vždy v korunách podle směnného kurzu, který je uveřejněn v posledním Úředním věstníku Evropské unie ke dni 31. prosince kalendářního roku předcházejícímu roku, za který se dotace poskytuje.

¹ Nařízení vlády č. 140/2023 Sb., o stanovení podmínek provádění opatření agrolesnictví a o změně nařízení vlády č. 307/2014 Sb., o stanovení podrobností evidence využití půdy podle uživatelských vztahů, ve znění pozdějších předpisů, a nařízení vlády č. 69/2023 Sb., o stanovení podmínek provádění opatření v odvětví vína, (nařízení vlády o stanovení podmínek provádění opatření agrolesnictví), ve znění pozdějších předpisů

Agrolesnictví je kombinovatelné s dalšími opatřeními podporovanými z prvního i druhého pilíře Společné zemědělské politiky. Je plně kombinovatelné se základní podporou příjmu pro udržitelnost (BISS) s platbami v oblastech s přírodními omezeními (ANC) a ekologickým zemědělstvím. Je možné ho kombinovat také s vybranými Agroenvironmentálně klimatickými opatřeními (AEKO) na orné půdě i trvalých travních porostech, kde lze agrolesnictví kombinovat rovněž s opatřením Natura 2000 na zemědělské půdě (podrobněji v kapitole 2.3).

1.2 Typy podporovaných agrolesnických systémů

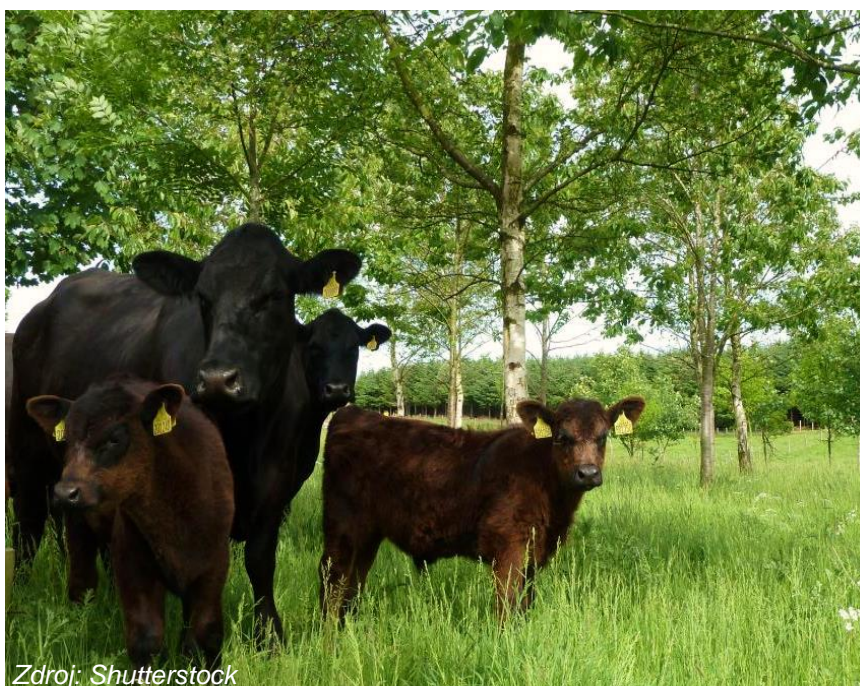
Agrolesnické systémy jsou zakládány **v počtu dřevin 100 ks na 1 hektar**. Ve výsadbě převažují lesní dřeviny, jejichž zastoupení musí přesahovat 50 %. Zbývající část mohou tvořit ovocné dřeviny, ale není podmínkou, že musí být v agrolesnických systémech zastoupeny. Žadatel může založit agrolesnický systém pouze z lesních dřevin. Podmínkou je však použití nejméně tří druhů vysazovaných dřevin. Jeden druh může být ve výsadbě zastoupen nejvýše 40 %. Více použitých druhů dřevin zlepšuje podmínky pro rozvoj biodiverzity v dané lokalitě a zároveň snižuje riziko poškození celého agrolesnického systému v případě napadení některého z druhů chorobou či škůdcem. Při výběru dřevin by měly být zohledněny ekologické nároky vybraných druhů dřevin i možnosti zvoleného stanoviště. Opatřeními agrolesnictví jsou v programovém období 2023–2027 podporovány dva typy agrolesnických systémů.

- **Silvoorebný agrolesnický systém** lze založit na DPB s druhem zemědělské kultury R nebo G. Jde o liniovou výsadbu dřevin uvnitř DPB (tzv. alley cropping). Dřeviny jsou vysazovány do ochranných pásů o šířce 1–10 m. Mezi těmito pásy je prostor k rostlinné produkci, kde mohou být pěstovány obilniny, okopaniny, zelenina a jiné plodiny. Do ochranného pásu je možné vysadit drobné ovocné keře či byliny. Dřeviny v ochranném pásu mohou být vysazeny v jedné linii, mohou vytvořit i dvě linie v závislosti na rozmístění jednotlivých druhů dřevin. Ochranné pásy mohou svou šířkou přiléhat k sousednímu DPB, což může usnadnit obhospodařování na sebe navazujících DPB se založenými agrolesnickými systémy (obr. strana 8).

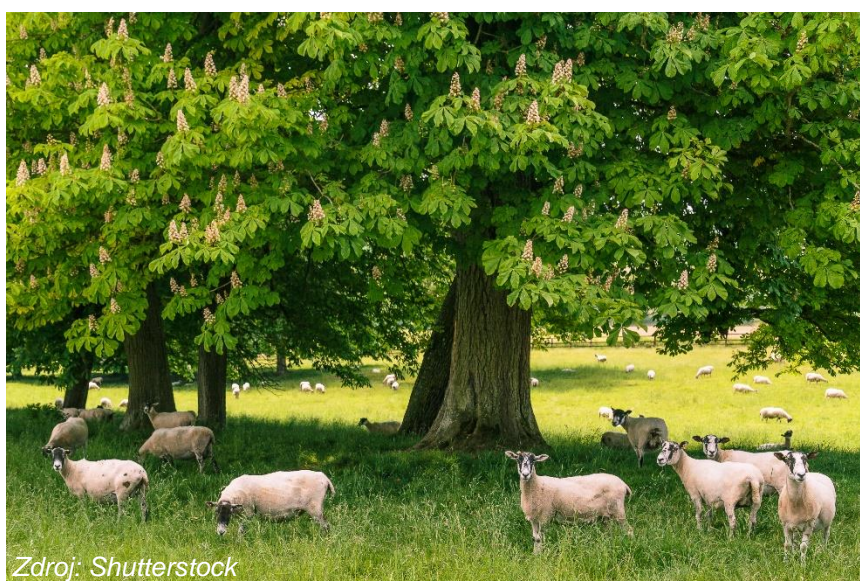

Zdroj: A. Martiník, MENDELU

Silvopastevní agrolesnický systém lze založit na DPB s druhem zemědělské kultury T. Trvalý travní porost je standardně ošetřován, probíhá zde sečení nebo pastva. Stromy na pastvinách mohou výrazně zlepšit welfare pasených zvířat poskytnutím stínu či úkrytu při nepříznivém počasí. Na DPB mohou být stromy vysazovány do linií, roztroušeně nebo mohou vytvořit skupinu. Skupina je počítána od 5 kusů dřevin, nesmí však překročit rozlohu 600 m². Na každém DPB může být pouze jedna taková skupina. Vzhledem k tomu, že jde především o způsob hospodaření s předpokladem pravidelného přírůstu stromů i pastvy, musí uspořádání dřevin umožňovat dostatečné oslunění koruny a zároveň růstu travní biomasy pod dřevinami. Při pěstování stromů na pastvině je bezpodmínečně nutná dostatečná mechanická ochrana před poškozením okusem, ohryzem či drbáním zvířat, zejména při založení.

Zdroj: Shutterstock

Zdroj: Shutterstock

2 Základní principy opatření agrolesnictví

Jak bylo již v úvodu zmíněno, opatření agrolesnictví má dvě části: investiční část, kterou je založení agrolesnického systému v prvním roce, a následnou péči o tento systém po dobu pěti let. Podporu lze poskytnout pouze na agrolesnický systém založený v souladu s podmínkami ustanovenými nařízením vlády k tomuto opatření. A pouze DPB s takto založeným agrolesnickým systémem může být zařazen do péče. Poskytnutí dotace na péči je podmíněno **plněním víceletých podmínek po dobu pěti let**. Toto období začíná dne 1. ledna následujícího kalendářního roku po založení agrolesnického systému.

Žadatelem o dotaci v opatření agrolesnictví může být fyzická nebo právnická osoba. Nejmenší obhospodařovaná výměra k založení agrolesnického systému je 0,5 ha, kterou má žadatel zaevidovanou v evidenci využití půdy LPIS². Tato výměra může být i součtem menších DPB. Způsobilá je zemědělská půda s těmito druhy zemědělské kultury: standardní orná půda, travní porost na orné půdě, trvalý travní porost. Agrolesnický systém lze založit pouze **na celém DPB** a následně zařadit do péče lze rovněž **pouze celý DPB**.

Kromě podmínek opatření je pro všechny žadatele o dotaci v rámci SZP povinnost dodržovat podmínky podmíněnosti, které jsou základní podmínkou pro získání dotace. Jde o základní podmínky v oblasti životního prostředí, změny klimatu, veřejného zdraví, zdraví rostlin a dobrých životních podmínek zvířat. Zároveň jsou povinni dodržovat minimální požadavky, které se týkají používání hnojiv a přípravků na ochranu rostlin.

3 kroky k poskytnutí dotace na založení agrolesnického systému

Dotace v opatření agrolesnictví může být poskytnuta po založení agrolesnického systému.

1. **Ohlášení** se podává v termínu do 15. května kalendářního roku, ve kterém bude žadatel zakládat agrolesnický systém. Žadatel podává elektronicky „Ohlášení zájmu o poskytnutí dotace na opatření agrolesnictví“ prostřednictvím Portálu farmáře na stránkách Státního zemědělského intervenčního fondu (dále jen „SZIF“). Do tohoto ohlášení žadatel uvede nejvyšší výměru, na které zamýšlí agrolesnický systém v daném roce založit. Neuvádí se konkrétní DPB ani typ agrolesnického systému. Pokud bude zakládat agrolesnický systém na více DPB, uvede součet výměr těchto DPB. Tato výměra je považována za konečnou a žadatel ve stejném roce už nemůže žádat o dotaci na založení agrolesnického systému s větší výměrou. Chybou však není, pokud žadatel založí agrolesnický systém na nižší výměře, než uvedl do ohlášení, nebo pokud vůbec nevysadí žádný agrolesnický systém. **Ohlášení však platí jen pro jeden příslušný rok**, ve kterém bylo podáno. Pokud žadatel bude chtít zakládat agrolesnický systém až v dalším roce, musí **podat ohlášení nové**.
2. **Žádost o dotaci na založení agrolesnického systému** podává prostřednictvím Portálu Farmáře SZIF nejpozději do 30. listopadu příslušného kalendářního roku, ve kterém byl agrolesnický systém založen, tj. v roce, kdy **byly dřeviny vysazeny**. Žádost lze podat nejvýše na výměru, která byla uvedena v Ohlášení. Pokud žadatel zakládá agrolesnický systém na více DPB, žádost podává až po realizaci výsadeb na posledním DPB. Tzn. i pokud byla část výsadeb realizována na jaře, žádost se podává až po dokončení všech

² Registr půdy LPIS (z angl. *Land Parcel Identification System*) je jedním ze základních prvků tzv. Integrovaného administrativního kontrolního systému (IACS) a legislativně je ukotven v Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2021/2116 a v rámci ČR je veden na základě zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství.

výsadeb vč. podzimních. V žádosti o poskytnutí dotace na založení agrolesnického systému žadatel uvede seznam DPB, včetně druhu zemědělské kultury a výměru DPB. V Žádosti je uveden počet jedinců jednotlivých druhů dřevin uvedených v Příloze č. 3 (NV příloha 3 části A a B). Pokud žadatel vysazuje i keře, jejich počet neuvádí, jenom potvrdí, že na DPB jsou nebo nejsou (ve formuláři ano/ne).

Nedílnou součástí žádosti o poskytnutí dotace na založení agrolesnického systému je:

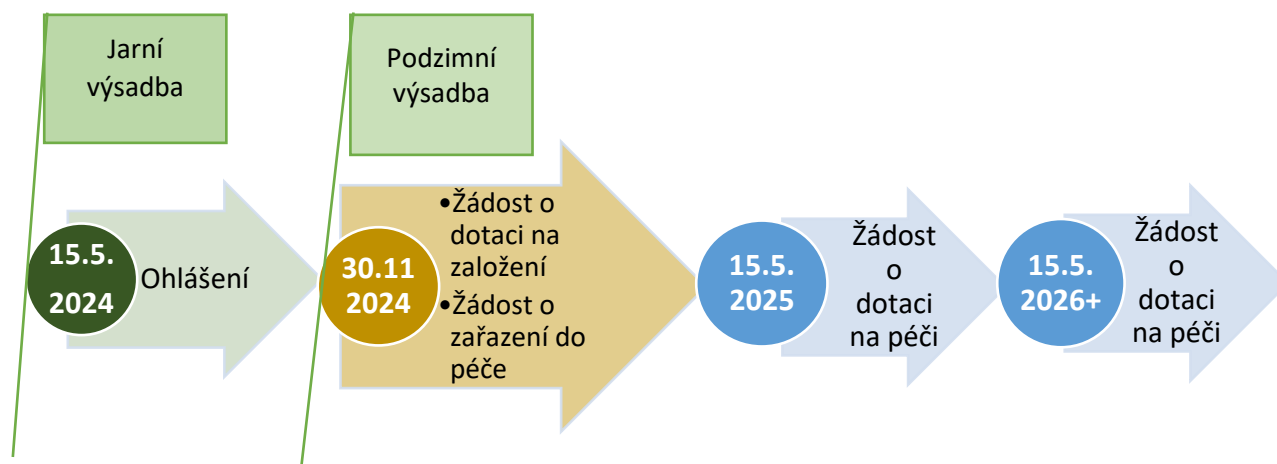
- projekt založení agrolesnického systému, který musí obsahovat **identifikaci žadatele, identifikaci DPB a zákres**, ze kterého musí být zřejmé umístění agrolesnického systému na DPB, tj. rozmístění linií dřevin, roztroušené výsadby či skupiny dřevin na DPB. Není požadováno profesionální zpracování projektu, postačí orientační zákres. Pokud by v průběhu realizace došlo k úpravě projektu (např. z důvodu použití jiného druhu dřeviny), přiloží žadatel k žádosti aktualizovanou verzi projektu. Projekt je nahráván jako příloha žádosti. Více o projektu v kapitole 4.
- dokumenty vydané orgánem ochrany přírody (dále „OOP“, (podrobněji v kap. 2.4.3)):
 - **stanovisko** orgánu ochrany přírody, zda může mít záměr založení agrolesnického systému významný vliv na předmět ochrany nebo celistvost evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti podle § 45i odst. 1 zákona o ochraně přírody a krajiny (dále „ZOPK“) v případě, že se DPB nachází v evropsky významné lokalitě nebo ptačí oblasti
 - **souhlas** orgánu ochrany přírody k založení agrolesnického systému, je-li vyžadován podle § 45c odst. 2 ZOPK, pokud se DPB nachází v evropsky významné lokalitě, nebo podle § 45e odst. 2 ZOPK, pokud se DPB nachází v ptačí oblasti (Natura 2000).
 - **povolení** se záměrným rozšířením **nepůvodního druhu** podle § 5 odst. 4 ZOPK **nebo křížence** podle § 5 odst. 5 ZOPK
 - **výjimka** ze zákazu podle § 43 ZOPK orgánu ochrany přírody
- doklad o původu reprodukčního materiálu lesních dřevin použitého při založení agrolesnického systému, kterým se rozumí průvodní list (kap. 3.2.1).
- doklad o původu sadebního materiálu ovocných dřevin vyrobeného v souladu se zákonem o oběhu osiva a sadby, kterým je doklad dodavatele nebo úřední návěska prokazující nabytí nebo vyrobení sadebního materiálu ovocných dřevin. Dokladem o původu reprodukčního materiálu ovocných dřevin použitého při založení agrolesnického systému je úřední návěska nebo doklad dodavatele prokazující nabytí (nákup) či vyrobení sadebního materiálu (v případě školkařské firmy). Doklad žadateli zajišťuje, že sadební materiál byl vyroben pod dohledem kontrolní organizace (ÚKZÚZ) a jsou garantovány požadavky na jeho vlastnosti. Na dokladu dodavatele bude v souladu s právní normou EU uveden RL pas (kap. 3.2.1).

Spolu s žádostí o poskytnutí dotace na založení agrolesnického systému podává žadatel **žádost o zařazení do péče o agrolesnický systém**, kterou se zařazuje k poskytnutí na péči o zaležený agrolesnický systém v následujícím roce. V předtiskové aplikaci na Portálu farmáře SZIF je vygenerována automaticky z dat, které byly žadatelem vyplněny v Žádosti o poskytnutí dotace na založení agrolesnického systému. Do žádosti o zařazení se propisuje seznam a výměra všech DPB vedených v evidenci využití půdy na jméno žadatele, na kterých byl založen agrolesnický systém a podává se na něj žádost o poskytnutí dotace na založení agrolesnického systému. Je uváděn **druh zemědělské kultury a titul agrolesnického systému – silvoorebný/silvopastevní**. V období ode dne

podání žádosti o zařazení do dne zařazení žadatele **nelze už do žádosti o zařazení doplňovat další DPB ani zvyšovat výměru DPB**. Odesláním žádosti o na založení agrolesnického systému je tak zároveň podávána žádost o zařazení do péče pro následující rok.

3. **Žádost o dotaci na péči o založený agrolesnický systém** podává žadatel pro příslušný kalendářní rok do 15. května počínaje rokem následujícím po roce, ve kterém byl na DPB založen agrolesnický systém. Žádost o poskytnutí dotace se podává v rámci tzv. Jednotné žádosti přes Portál Farmáře SZIF. Dotaci na péči o založený agrolesnický systém lze žadateli poskytnout pouze v případě, že mu byla na příslušném DPB poskytnuta dotace na založení agrolesnického systému a tato výměra je SZIFem zařazena na základě žádosti o zařazení (výše). Dotace na péči lze poskytnout nejvýše na plochu, na kterou byla poskytnuta dotace na založení agrolesnického systému.

Schéma harmonogramu opatření

Pozn.: V roce 2024 budou akceptovány i žádosti podané do 2.12., vzhledem k tomu, že 30. 11. je dnem pracovního volna.

2.1 Podmínky opatření

Založení agrolesnického systému

Základní podmínkou pro vstup do opatření Agrolesnictví je: DPB, na kterém bude zakládán agrolesnický systém, musí být evidován v LPIS přímo na žadatele o dotaci. Tím může být uživatel (fyzická nebo právnická osoba), který obhospodařuje **minimálně 0,5 ha**. O dotaci nemůže žádat vlastník pozemku, pokud na něm sám neobhospodaří. Tato výměra může být tvořena součtem několika menších DPB. Agrolesnické systémy je možné založit pouze na DPB s kulturou standardní orná půda (R), travní porost na orné půdě (G), nebo trvalý travní porost (T).

- Ke dni podání žádosti o založení agrolesnického systému (30. 11.) je provedena výsadba jednotlivých druhů lesních a ovocných dřevin ze seznamu k tomuto opatření, a to v počtu 100 ks životaschopných jedinců na hektar. Tzn., že počet vysazených dřevin nesmí být

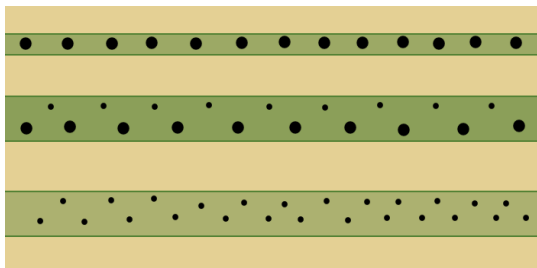
nižší ani vyšší než 100 ks. Vysazované dřeviny mají minimální výšku měřenou od krčku 120 cm ke dni podání dotační žádosti.

- Do počtu 100 ks na hektar se nezapočítávají keře (vybrané druhy drobného ovoce, kterými mohou být agrolesnické výsadby doplněny)
- Ve výsadbě je použito více než 50 % lesních dřevin
- Žádný z použitých druhů nesmí být ve výsadbě zastoupen více než 40 %. Není povinností vysazovat ovocné dřeviny, agrolesnický systém mohou tvořit pouze druhy lesních dřevin.
- Do celkového počtu vysazovaných dřevin 100 ks na hektar lze započítat nejvýše 15 ks životaschopných jedinců na hektar, které jsou na DPB a nejsou krajinnými prvky, přičemž se nesmí jednat o dřeviny: borovice vejmutovka (*Pinus strobus* L.), dub červený (*Quercus rubra* L.), jasan pensylvánský (*Fraxinus pennsylvanica* Mill.), javor jasanolistý (*Acer negundo* L.), pajasan žláznatý (*Ailantus altissima* Mill.), střemcha pozdní (*Prunus serotina* Ehr.), škumpa orobincová (*Rhus typhina* L.), topol kanadský (*Populus canadensis* Moench) a trnovník akát (*Robinia pseudoacacia* L.).
- Dotaci v rámci opatření agrolesnictví nelze poskytnout na výsadbu výmladkových plantáží rychle rostoucích dřevin a plantáží vánočních stromků.
- Dotaci v rámci opatření agrolesnictví nelze poskytnout na DPB, který se nachází na území hlavního města Prahy.

Specifika podle typu agrolesnického systému

1. Silvoorebný (R/G)

- Dřeviny jsou vysazovány v liniích do ochranných pásů, jejichž šířka je 1–10 m. Uvnitř ochranného pásu mohou tvořit jednu jedinou linii, ale mohou tam být i linie dvě. Spon dřevin nemusí být pravidelný. V závislosti na druhu dřeviny, jejich nároky na živiny, vodu a světlo, rychlost růstu a rozlohy koruny dřeviny v budoucnu, se tak mohou v jednom ochranném pásu vyskytovat dřeviny vzdálené od sebe 4 m, ale i 10 m (ořešáky). Doporučován je spon 3–10 m.
- Linie dřevin nesmí přiléhat k hranici DPB – dřeviny nelze vysazovat na hranici dvou DPB. Při mimořádné aktualizaci by mohlo dojít ke změně průběhu hranice DPB, což může ovlivnit počet dřevin na DPB.
- Ochranné pásy mohou svou šířkou (tj. kratší stranou 1-10 m) přiléhat k sousednímu DPB, ale nemohou bezprostředně přiléhat délkou, tj. nemohou být umístěny podél hranice DPB. Umístění pásu musí umožnit jeho každoroční mechanickou údržbu i obhospodařování DPB, na kterém je pás umístěn.
- Vzdálenost ochranných pásů od sebe je 10–100 m.

Ochranný pás je na hranici DPB, některé dřeviny jsou rovněž vysazeny na hranici DPB.

- Do ochranných pásů mohou být vysazovány vybrané druhy keřů. Jejich výsadba musí umožňovat mechanickou údržbu ochranného pásu a nesmí bránit růstu vysazených stromů.

2. Sílvpastevní (T)

- Na trvalých travních porostech mohou být dřeviny vysazovány v liniích nebo roztroušeně. Roztroušená výsadba znamená, že jsou dřeviny rozptýleny po celém DPB.
- Specifickým případem roztroušené výsadby je skupina dřevin, kterou tvoří minimálně 5 jedinců a její celková výměra nepřesahuje plochu 600 m². Taková skupina může být na DPB pouze 1. Vzájemná vzdálenost dřevin ve skupině musí umožňovat obhospodařování zemědělské půdy a zohlednit rozlohu korun dřevin. Skupinu dřevin tvoří stromy, jejichž koruny se vzájemně dotýkají.
- Na jednom DPB s tímto druhem zemědělské kultury mohou být všechny tři typy výsadby.

Péče o založený agrolesnický systém

- Po celou dobu plnění víceletých podmínek, tedy v období od 15. května kalendářního roku následujícího po roce založení agrolesnického systému do konce pátého roku po roce založení agrolesnického systému **neklesne počet životaschopných jedinců pod 75 %**, přičemž více než 50 % tvoří lesní dřeviny. Žádný druh nesmí být zastoupen více než 40 %.
- Žadatel má povinnost zajistit dostatečnou ochranu dřevin proti poškození pasenými zvířaty nebo volně žijící zvěří po celé období pětileté péče. Ochrana dřevin by však neměla znemožňovat pohyb volně žijící zvěří a obhospodařování zemědělské půdy.
- U ovocných dřevin je požadován jejich každoroční řez.

V průběhu trvání opatření (založení i péče) je možné provádět dosadbu, pokud byly vysazené dřeviny poškozeny. Není nutné konkrétní druh dřeviny nahradit stejným druhem, ale je nezbytné dodržet poměr lesních a ovocných dřevin, kdy lesních musí být více než 50 %. Zároveň je třeba uschovat k sadebnímu materiálu doklady, tj. doklad o původu reprodukčního materiálu lesních dřevin (průvodní list) a doklad o původu reprodukčního materiálu ovocných dřevin (úřední návěska, doklady dodavatele).

2.2 Výše dotace

Dotace se poskytuje **na výměru způsobilé plochy DPB vedené v LPIS**. Na **založení** agrolesnického systému je poskytována dotace ve výši **4 353 EUR/1 hektar zemědělské půdy**. V případě zápočtu dřeviny vyskytující se na DPB před založením agrolesnického systému (nejvýše do 15 ks na hektar) je dotace snížena o 44 EUR za každého započítaného jedince. Výši dotace na založení agrolesnického systému a dotaci na péči vypočte SZIF jako součin výměry, na kterou je poskytována dotace a jednotlivých sazeb uvedených výše.

Na **péči** o založený agrolesnický systém je poskytována dotace ve výši **754 EUR/1 hektar** za příslušný kalendářní rok. Dotaci žadatel dostává v českých korunách, a to podle kurzu uveřejněného v Úředním věstníku EU k poslednímu dni roku, který předchází roku, za který byla žádost o poskytnutí dotace podána. Není-li k tomuto datu směnný kurz stanoven, použije se nejbližší předcházející (§ 11 odst. 4 NV ALS). Pro rok 2024 je pro přepočtení sazby stanoven směnný kurz **ve výši 24,724 CZK/EUR**.

2.3 Kombinovatelnost

Opatření agrolesnictví je plně kombinovatelné se **základní podporou příjmu pro udržitelnost (BISS)**, **celofaremní ekoplátbou** (základní, prémiová). Ochranné pásy s dřevinami na orné půdě lze započítat do povinného procenta neproduktivních ploch, pokud jsou splněny podmínky stanovené s nařízením vlády č. 83/2023 Sb., o stanovení podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům, ve znění pozdějších předpisů. Pokud mají být pásy započítány do povinného procenta neproduktivních ploch, plní především ekosystémové funkce - nejsou v nich používána hnojiva a případná produkce z ovocných dřevin či keřů není určena k prodeji. V případě, že se agrolesnický systém nachází na kultuře G nebo R, je dotaci na péči o agrolesnický systém možné poskytnout v případě každoročně provedené mechanické údržby ochranného pásu dřevin sečí nebo mulčováním nejpozději do 31. října. V případě ekoplátby platí pro kulturu G povinnost provést seč s odklizením biomasy, nebo pastvu s likvidací nedopasků do 31. 7. Platba je poskytována v obou opatřeních. Je poskytována platba BISS a současně dotace na založení agrolesnického systému a následnou péči po dobu pěti let počínaje 1. 1. 2024. Pokud je navrhován agrolesnický systém na DPB s ochranným pásem podél vody, je možné ochranný pás s dřevinami v silvoorebných agrolesnických systémech umístit vedle ochranného pásu podél vodního toku (může na něj přímo navázat).

V případě **ekologického zemědělství**³ je agrolesnictví kombinovatelné se všemi tituly. Platba je poskytována v rámci obou opatření. V případě hospodaření na orné půdě je dotace v rámci EZ poskytnuta na výměru zemědělské půdy mezi ochrannými pásy dřevin.

Agrolesnictví lze kombinovat s některými agroenvironmentálně-klimatickými opatřeními (AEKO)⁴. Na orné půdě je to:

- **Integrovaná produkce zeleniny, víceletých produkčních plodin, jahodníku a brambor** – dotace se poskytne v opatření agrolesnictví (silvoorebný systém) na výměru DPB, v opatření AEKO je dotace vyplácena na výměru zemědělské půdy s deklarovanou plodinou mezi ochrannými pásy dřevin. Podle provedených výzkumů (Weger et al. 2022) se potvrdilo, že např. pšenice pěstovaná v silvoorebných agrolesnických systémech měla vyšší kvalitu, i když přímo pod dřevinami byl výnos menší. U jiných plodin pomůže zastínění k pomalejšímu dozrávání a menší producenti mohou tak úrodu zpracovávat postupně.
- **Pěstování meziplodin** – Založit ALS na DPB s kulturou R nelze v případě, že je v příslušném kalendářním roce (tj. v roce zakládání ALS) na DPB meziplodina. Je poskytována dotace na péči o založený agrolesnický systém v rámci opatření agrolesnictví (silvoorebný systém) na výměru DPB, v podopatření Pěstování meziplodin je vyplácena dotace na výměru zemědělské půdy mezi ochrannými pásy dřevin, kde je pěstována meziplodina.
- **Omezení používání pesticidů v OPVZ na orné půdě.** Toto opatření je zaměřeno na hospodaření v ochranných pásmech vodních zdrojů nádrží Římov, Švihov, Vrchlice a Opatovice, kdy dochází k omezení aplikace přípravků na ochranu rostlin (POR) obsahující některé účinné látky, které jsou upraveny pro každou vodní nádrž zvlášť. Dotace

³ Nařízení vlády č. 81/2023 Sb., o stanovení podmínek provádění opatření ekologické zemědělství, ve znění pozdějších předpisů

⁴ Nařízení vlády č. 80/2023 Sb., o stanovení podmínek provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření, ve znění pozdějších předpisů

se poskytne v opatření agrolesnictví (silvoorebný systém) na výměru DPB, v opatření AEKO je dotace vyplácena na výměru zemědělské půdy mezi ochrannými pásy dřevin.

Na DPB se zemědělskou kulturou trvalý travní porost lze agrolesnictví kombinovat s opatřením:

- **Ošetřování extenzivních travních porostů**, přičemž dotace je poskytována v opatření agrolesnictví (silvopastevní systém) i v opatření AEKO – obecná péče o extenzivní travní porosty. Agrolesnické systémy nelze zakládat na DPB s vymezenými nadstavbovými tituly. Možnost případného převymezení je nezbytné konzultovat s místně příslušným orgánem ochrany přírody (dle kap. 3.2.1). Pokud je již žadatel zařazen v nadstavbovém titulu od r. 2023, nelze tuto změnu provést bez vrácení již poskytnuté dotace v tomto opatření a daném nadstavbovém titulu. Založení agrolesnického systému nemá vliv na podmínku nepokosů.

Agrolesnické systémy lze zakládat **v ANC oblastech**⁵. Je poskytována platba v rámci ANC a současně dotace na založení agrolesnického systému a následnou péči po dobu pěti let počínaje 1. 1. 2024.

Opatření **Natura 2000 na zemědělské půdě**⁶ je možné kombinovat pouze se silvopastevním ALS. Platba je poskytována v rámci opatření Natura 2000 na zemědělské půdě i v opatření Agrolesnictví. Pro založení v těchto oblastech platí pravidla souhlasných stanovisek OOP.

2.4 Co je třeba udělat před vstupem do opatření

2.4.1 Úprava DPB v LPIS

Na pracovišti OPŽL SZIF nebo ve veřejné aplikaci LPIS je potřeba ověřit, zda DPB, na kterém žadatel zamýšlí agrolesnický systém založit, je evidován na jeho jméno a má k němu právní důvod užívání, tj. je vlastníkem nebo pachtýřem. Na DPB budou vysazovány dřeviny, které se po svém vysazení stávají majetkem vlastníka pozemku⁷. Pokud žadatel není vlastníkem zemědělské půdy, měl by mít smluvně ošetřenu výsadbu dřevin. Je na zvážení, zda části parcel, které jsou na okrajích obhospodařovaného DPB a nejsou ve vlastnictví uživatele z DPB, „neodkreslit“, resp. DPB vhodně rozdělit, aby žadatel mohl stromy vysazovat pouze na vlastních pozemcích. Změna vlastnictví některých parcel v průběhu závazku a případné následné snížení plochy DPB budou mít vliv na splnění podmínky povinného procenta životaschopných dřevin na DPB.

Pokud je žadatel v závazku AEKO a chtěl by založit agrolesnický systém pouze na části DPB, doporučujeme takový DPB rozdělit. Stejně tak, pokud se žadatel rozhodne dva DPB spojit, je potřeba toto provést před založením ALS. Součinnost zajistí OPŽL SZIF.

Agrolesnické systémy lze zakládat pouze na DPB s druhy zemědělské kultury standardní orná půda (R), travní porost na orné půdě (G), trvalý travní porost (T). Přečходы mezi uvedenými kulturami v průběhu závazku jsou umožněny, ale vzhledem rozdílnému uspořádání dřevin

⁵ Nařízení vlády č. 61/2023 Sb., o stanovení podmínek provádění opatření pro oblasti s přírodními omezeními

⁶ Nařízení vlády č. 62/2023 Sb., o stanovení podmínek provádění opatření Natura 2000 na zemědělské půdě

⁷ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

v obou podporovaných typech agrolesnických systémů, je výhodnější změnu kultury provést před založením agrolesnického systému.

2.4.2 Krajinné prvky

Do celkového počtu dřevin pro založení agrolesnického systému 100 ks/ha se nezapočítávají dřeviny, které jsou vyznačeny jako krajinné prvky. Pro stanovení počtu dřevin na DPB se od výměry DPB nejprve odečte výměra krajinných prvků a teprve potom se stanovuje počet nově vysazovaných dřevin. Do tohoto počtu lze započítat nejvýše 15 ks stávajících dřevin na hektar, které nejsou krajinnými prvky, přičemž se nesmí jednat o dřeviny: borovice vejmutovka (*Pinus strobus* L.), dub červený (*Quercus rubra* L.), jasan pensylvánský (*Fraxinus pennsylvanica* Mill.), javor jasanolistý (*Acer negundo* L.), pajasan žláznatý (*Ailantus altissima* Mill.), stěmcha pozdní (*Prunus serotina* Ehr.), škumpa orobincová (*Rhus typhina* L.), topol kanadský (*Populus canadensis* Moench) a trnovník akát (*Robinia pseudoacacia* L.). Od roku 2024 je **zápočet stávajících dřevin** možný pro všechny druhy zemědělské kultury **T, G i R**. Dřeviny nad počet 15 ks je třeba vyznačit jako krajinné prvky, tj. požádat OPŽL SZIF o jejich vyznačení.

Příklad vyznačení krajinných prvků na DPB s kulturou T:

DPB (T) o výměře 1 ha s dřevinami (20 ks, z toho jedna skupina dřevin), které nebyly dosud evidovány jako krajinné prvky.

Zdroj: T Gimunová, oddělení registrů, MZe

Uživatel může pro založení agrolesnického systému použít max. 15 ks dřevin/ha. Na DPB je např. vzrostlý akát, který nelze započítat do agrolesnického systému (jedná se o dřevinu z přílohy č. 2 NV), ale může být evidován jako krajinný prvek. Uživatel si vybere 10 ks roztroušených dřevin označených fialově. Skupinu dřevin obsahující akát je nutné zaevidovat jako EVP (aby dřeviny nebyly posuzovány při kontrole agrolesnictví). Stejně tak i solitér vpravo nahoře, který si uživatel nevybral pro agrolesnictví. Od celkové výměry odečte plochu nově evidovaných krajinných prvků (vyznačeny žlutě), dostane výměru pro výpočet dřevin. Krajinné prvky mají výměru 0,05 ha, nová výměra je 0,95. Odečte 10 ks dřevin, které na pozemku již jsou a budou započítávány (vznačeny fialově), a dosadí 85 ks dřevin (může v liniích, roztroušeně, nebo vytvořit skupinu).

Zdroj: T. Gimunová, oddělení registrů, MZe

2.4.3 Součinnost orgánů ochrany přírody

V případě zakládání agrolesnického systému **ve volné krajině**, tedy mimo oblasti soustavy Natura 2000 nebo ZCHÚ, pokud do skladby dřevin **nejsou plánovány nepůvodní druhy dřevin nebo kříženci**, není **nutné orgán ochrany přírody kontaktovat**. V ostatních případech je potřeba požádat místně příslušný orgán (podle umístění příslušného DPB v konkrétní lokalitě) o souhlasné stanovisko, povolení nebo výjimku, které jsou nedílnou součástí žádosti o poskytnutí dotace na založení agrolesnického systému a jsou evidovány u dotčeného DPB v LPIS v modulu ENVIRO.

Souhlasné stanovisko v lokalitách soustavy Natura 2000 (Tabulka č. 1⁸)

Pokud se DPB, na kterém žadatel plánuje založení agrolesnického systému, nachází v lokalitách soustavy Natura 2000 (tj. Evropsky významných lokalitách, dále „EVL“, a ptačích oblastech), kontaktuje žadatel příslušný orgán ochrany přírody dle tabulky č. 1. Podává **Žádost o stanovisko orgánu ochrany přírody k významnosti vlivu záměru založení agrolesnického systému** (dle § 45i odst. 1 zákon č. 114/1992 Sb., zákon České národní rady o ochraně přírody a krajiny, dále „ZOPK“). Pokud orgán ochrany přírody významný vliv vyloučí, neměla by následně v EVL vyvstávat potřeba souhlasu dle § 45c odst. 2 ZOPK. Významnost vlivu je posuzována na základě vybraných druhů dřevin, počtu jednotlivých druhů a plánovaného umístění agrolesnického systému v dané lokalitě. V případě ptačích oblastí může být souhlas dle § 45e odst. 2 ZOPK nezbytný jen tehdy, pokud jsou se založením agrolesnického systému spojeny činnosti vyžadující výslovně souhlas orgánu ochrany přírody podle nařízení vlády, kterým byla zřízena daná ptačí oblast. **Vhodné je proto záměr založení agrolesnického systému předběžně konzultovat s příslušným orgánem ochrany přírody (OOP).** Žadateli může být navržena úprava projektu, tj. umístění dřevin, jiná skladba dřevin či počty jednotlivých druhů. Pokud však OOP významný vliv záměru založení agrolesnického systému nevyloučí, nelze na takovém DPB agrolesnický systém zakládat a je potřeba pro realizaci agrolesnického systému vybrat jiný DPB.

Tabulka č. 1: Souhlasné stanovisko v lokalitách soustavy Natura 2000

NV § 6 odst. 4 písm. d) a e) – souhlas se založením ALS v oblastech Natura 2000 (souhlas dle § 45c odst. 2 nebo dle § 45e odst. 2 nebo stanovisko dle § 45i odst. 1 ZOPK)	
LPIS (Výjimka č. 23)	
Oblast	Místně příslušný OOP
území Natura 2000 bez překryvu se ZCHÚ	místně příslušný krajský úřad (odbor životního prostředí)
území Natura 2000, pokud se překrývá s PR nebo PP a jejich OP (mimo CHKO, NP a OP NP)	místně příslušný krajský úřad (odbor životního prostředí)
Oblast	Místně příslušný OOP
území Natura 2000, pokud se překrývá s CHKO (mimo CHKO Šumava a CHKO Labské pískovce), vč. MZCHÚ a jejich OP, na těchto územích, nebo s NPP a NPR a jejich OP mimo CHKO, NP a OP NP	místně příslušné regionální pracoviště AOPK ČR
území Natura 2000, pokud se překrývá s NP, OP NP, CHKO Šumava a CHKO Labské pískovce, (vč. MZCHÚ na těchto územích)	správa NP
území Natura 2000, pokud se překrývá s vojenským újezdem	újezdni úřad
území Natura 2000, pokud se překrývá s pozemky důležitými pro obranu státu mimo vojenské újezdy	AOPK ČR (místně příslušné regionální pracoviště), správa NP – jsou-li tyto pozemky na území správních obvodů správ NP uvedených výše

⁸ Použité zkratky v tabulkách č. 1–4: NP – národní park, OP NP – ochranné pásmo národního parku, SNP – správa národního parku, NPR – národní přírodní rezervace, NPP – národní přírodní památka, PP – přírodní památka, PR – přírodní rezervace, MZCHÚ – maloplošné zvláště chráněné území, ZCHÚ – zvláště chráněné území, CHKO – chráněná krajinná oblast

Povolení se záměrným rozšířením nepůvodního druhu (§ 5 odst. 4 ZOPK; Tabulka č. 2)

Pro účely nařízení vlády k opatření agrolesnictví se za **nepůvodní druhy** vyžadující povolení orgánu ochrany přírody dle § 5 odst. 4 ZOPK považují následující dřeviny z přílohy č. 3 části C k tomuto nařízení: jírovec maďal (*Aesculus hippocastanum* L.), kaštanovník jedlý (*Castanea sativa* Mill.), líska turecká (*Corylus colurna* L.), jasan zimnář (*Fraxinus ornus* L.), ořešák černý (*Juglans nigra* L.). Pro získání povolení k výsadbě výše uvedených druhů dřevin kontaktuje žadatel místně příslušný orgán ochrany přírody dle tabulky č. 2.

Tabulka č. 2: Povolení – nepůvodní druhy dřevin

NV § 6 odst. 5 písm. a) – povolení se záměrným rozšířením nepůvodního druhu (§ 5 odst. 4 ZOPK)	
LPIS (Výjimka 24 – dřeviny pro ALS)	
Oblast	Místně příslušný OOP
volná krajina vč. území Natura 2000 bez překryvu se ZCHÚ	místně příslušný obecní úřad, obce s rozšířenou působností (odbor životního prostředí)
PP a jejich OP (mimo CHKO, NP a OP NP) Pozn.: pokud není rozšiřování nepůvodních druhů regulováno v bližších ochranných podmínkách stanovených vyhlášovacím právním předpisem (v těchto případech se vydává souhlas dle § 44 odst. 4 ZOPK)	místně příslušný krajský úřad (odbor životního prostředí)
NPP a jejich OP (mimo CHKO, NP a OP NP) Pozn.: pokud není rozšiřování nepůvodních druhů regulováno v bližších ochranných podmínkách stanovených vyhlášovacím právním předpisem (v těchto případech se vydává souhlas dle § 44 odst. 4 ZOPK)	AOPK ČR (místně příslušné regionální pracoviště)
vojenský újezd	újezdní úřad
pozemky důležité pro obranu státu mimo vojenské újezdy	AOPK ČR (místně příslušné regionální pracoviště)
<i>Pozn.: pro území ostatních ZCHÚ (CHKO, NP, NPR, PR) je stanovena speciální úprava zákazu rozšiřování nepůvodních druhů v základních ochranných podmínkách a je vydávána výjimka podle § 43 ZOPK – viz tab. 4</i>	

Povolení se záměrným rozšířením křížence mimo zastavěná území obce (§ 5 odst. 5 ZOPK; tabulka č. 3)

Pro účely nařízení vlády k opatření agrolesnictví se za **křížence** dřevin vyžadující povolení orgánu ochrany přírody dle § 5 odst. 5 ZOPK považují následující druhy uvedené v příloze č. 3 část D k tomuto nařízení: ořešák – kříženec (*Juglans nigra* × *Juglans regia*), topoly (geograficky nepůvodní) a jejich kříženci vč. kříženců s druhy původními. Pro získání povolení k výsadbě těchto druhů dřevin kontaktuje žadatel místně příslušný orgán ochrany přírody dle tabulky č. 3.

Tabulka č. 3: Povolení – kříženec

NV § 6 odst. 5 písm. a) – povolení se záměrným rozšířením křížence mimo zastavěná území obce (§ 5 odst. 5 ZOPK)	
LPIS (Výjimka 24 – dřeviny pro ALS)	
Oblast	Místně příslušný OOP
volná krajina vč. území Natura 2000 bez překryvu se ZCHÚ	místně příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností (odbor životního prostředí)
PR, PP a jejich OP (mimo CHKO, NP a OP NP)	místně příslušný krajský úřad (odbor životního prostředí)
NP a jejich OP, CHKO Šumava a CHKO Labské pískovce, (vč. MZCHÚ na těchto územích)	správa NP
Oblast	Místně příslušný OOP
CHKO (mimo CHKO Šumava a CHKO Labské pískovce) vč. MZCHÚ na těchto územích, dále NPP a NPR a jejich OP (mimo CHKO, NP a OP NP)	AOPK ČR (místně příslušné regionální pracoviště)
vojenský újezd	újezdní úřad
pozemky důležité pro obranu státu mimo vojenské újezdy	AOPK ČR (místně příslušné regionální pracoviště), správa NP – jsou-li tyto pozemky na území správních obvodů správ NP uvedených výše

Výjimka ze zákazů ve zvláště chráněných územích (§ 43 ZOPK; tabulka č. 4)

Nachází-li se DPB, na kterém žadatel plánuje založit agrolesnický systém, ve zvláště chráněném území, je třeba žádat o výjimku ze zákazů ve zvláště chráněných územích dle § 43 ZOPK. Výjimka **je vždy nezbytná v případě výsadby nepůvodních druhů dřevin** (viz § 16 odst. 1 písm. f ZOPK), pokud jde o **území NP, území CHKO** (§ 26 odst. 1 písm. d) ZOPK), **území NPR** (§ 29 písm. e) ZOPK), nebo **území PR** (§ 34 odst. 1 písm. d) ZOPK). V případě **NPP a PP** základní ochranná podmínka zákazu rozšiřování nepůvodních druhů explicitně stanovena není a uplatní se tedy obecně stanovený postup dle § 5 odst. 4 a 5 ZOPK (viz tab. č. 2 a 3 výše).

S ohledem na místní podmínky, umístění a charakter DPB, kde je navrhováno založení agrolesnického systému, způsob jeho založení i rozsah agrolesnického systému atp., mohou být dotčeny další základní podmínky ochrany ZCHÚ. Jde např. o zákaz používat prostředky nebo vykonávat činnosti, které mohou způsobit podstatné změny v biologické rozmanitosti, struktuře a funkci ekosystémů ve smyslu § 16 odst. 2 písm. a) nebo obdobně formulované zákazy v § 26 odst. 3 písm. a), § 29 písm. a nebo § 34 odst. 1 písm. a) ZOPK. Popřípadě může být dotčen předmět ochrany zvláště chráněného území (a to včetně NPP či PP). V takových případech pak může založení agrolesnického systému vyžadovat povolení výjimky dle § 43 i ve vztahu k těmto dotčeným zákazům – **vhodné je proto záměr na založení agrolesnického systému předběžně konzultovat s příslušným orgánem ochrany přírody**. Pro získání výjimky ze zákazů ve zvláště chráněných územích kontaktuje žadatel místně příslušný orgán ochrany přírody dle tabulky č. 4.

Tabulka 4: Výjimka ze zákazů ve zvláště chráněných územích

NV § 6 odst. 5 písm. b) – výjimka ze zákazů podle § 43 ZOPK	
LPIS (Výjimka 24 – dřeviny pro ALS)	
Oblast	Místně příslušný OOP
NP, OP NP, CHKO Šumava a CHKO Labské pískovce, vč. MZCHÚ na těchto územích,	správa NP
CHKO (mimo CHKO Šumava a CHKO Labské pískovce), vč. MZCHÚ na těchto územích, dale NPR včetně jejich OP mimo CHKO, NP a OP NP	místně příslušné regionální pracoviště AOPK ČR
PR jejich OP (mimo CHKO, NP a OP NP)	místně příslušný krajský úřad (referát životního prostředí)
vojenský újezd	újezdni úřad
Oblast	Místně příslušný OOP
pozemky důležité pro obranu státu mimo vojenské újezdy	AOPK ČR (místně příslušné regionální pracoviště), správa NP – jsou-li tyto pozemky na území správních obvodů správ NP uvedených výše

Pokud je prováděna dosadba dřevin a žadatel se nově rozhodne použít jiný druh dřeviny či zvýšit počet některého z již vysazených druhů, je potřeba kontaktovat orgán ochrany přírody znovu a požádat o nové stanovisko, souhlas či povolení. Podobně pokud se nově v dosadbě rozhodne vysadit nepůvodní druh či křížence druhů výše uvedené, je nezbytné získat povolení OOP pro jejich výsadbu. Pokud žadatel získal stanovisko, souhlas, povolení či výjimku vztahující se ke konkrétním druhům dřevin, počtu a DPB, avšak výsadbu nerealizoval, resp. založ

í agrolesnický systém v následujícím roce, nemusí žádat o nový dokument, pokud založí identický agrolesnický systém, na který dokument požadoval. Je však doporučováno místně příslušný OOP kontaktovat a potvrdit si, že nedošlo ke změně na stanovišti vybraném pro agrolesnický systém (např. nový výskyt chráněného druhu).

Konzultace s místně příslušným OOP je potřebná také v případě, kdy má žadatel zájem zakládat agrolesnický systém na DPB s trvalým travním porostem a v ENVIRO modulu v LPIS je na tomto DPB vymezen nadstavbový titul AEKO. Nadstavbové tituly AEKO jsou cílené na údržbu cenných stanovišť na travních porostech ve zvláště chráněných územích a v oblastech soustavy Natura 2000. V případě těchto prioritních oblastí je dle nařízení vlády 140/2023 Sb., ve znění pozdějších předpisů, potřeba posouzení významnosti vlivu záměru založení agrolesnického systému na předmět ochrany nebo celistvost evropsky významné lokality ani ptačí oblasti v souladu s §45i odst. 1 ZOPK nebo výjimku ze zákazu podle § 43. Péče o tyto oblasti probíhá v souladu se souhrny doporučených opatření (gesce Ministerstva životního prostředí), kde jsou odborně a věcně zdůvodněny cíle a způsoby péče o předmět ochrany i rozpis jednotlivých opatření dle místa a času realizace. Pokud je ve vybrané lokalitě založení agrolesnického systému možné, může žadatel podat změnu žádosti o zařazení v rámci AEKO. K tomu lze využít obecné podání na Portálu farmáře SZIF, kde žadatel uvede, že požaduje z podané žádosti o zařazení na AEKO Ošetřování extenzivních travních porostů stáhnout konkrétní DPB. V případě dotační žádosti je potřeba, aby žadatel podal změnovou žádost a daný DPB ze žádosti AEKO OETP stáhnout. Pokud je již žadatel v nadstavbovém titulu AEKO od r. 2023 zařazen, nelze tuto změnu provést bez vrácení již poskytnuté dotace v tomto opatření a daném nadstavbovém titulu.

3 Dřeviny v agrolesnických systémech

3.1 Výběr dřevin

Před výsadbou agrolesnického systému je potřeba promyslet účel a cíl založení ALS a uvažovat v střednědobém až dlouhodobém časovém horizontu (alespoň 20 - 50 let) a tomu přizpůsobit výběr dřevin. V případě lesních dřevin jde především o vypěstování kvalitního dřevařského sortimentu, tzn. vysokokmen, který lze dále zpracovat na výrobu hudebních nástrojů či dýh. U ovocných druhů se spíše počítá s produkcí ovoce, ovšem některé z druhů v seznamech pro opatření agrolesnictví (např. ořešáky či třešeň) mohou poskytnout jak ovoce, tak krásné dýhy. Proto, aby mohly dřeviny tuto produkci poskytnout, potřebují optimální stanoviště.

Výběr dřevin by měl odpovídat především podmínkám stanoviště, tj. expozici, vláhovým a půdním poměrům. Pro základní orientaci při výběru vhodného druhu dřeviny může pomoci nadmořská výška. Vybrat lze ze 46 druhů lesních dřevin a 17 ovocných druhů. Seznam dřevin se základní charakteristikou a ekologickými nároky je v Příloze č. 3. V seznamu jsou uvedeny české i latinské názvy druhů dřevin, jejich označení v číselníku plodin v LPIS, základní růstová charakteristika. Tedy, jak rychle dřevina roste a jaké výšky může dosáhnout na vhodném stanovišti, což je parametr potřebný pro vzájemnou kombinovatelnost i kombinovatelnost s pěstovanými plodinami, popř. pasenými zvířaty. Specifikovány jsou stanovištní nároky dřevin, tj. nároky na úrodnost půdy, světlo a potřebný vodní režim stanoviště. Detailnější informace včetně např. možného využití jednotlivých druhů dřevin, lze najít v přehledu uvedeném v metodice „Doporučené postupy a komponenty agrolesnických systémů pro obnovu a posílení mimoprodukčních funkcí krajiny“ (Weger et al., 2022). **Při výběru vhodných dřevin je třeba řídit se seznamy v přílohách nařízení vlády.** Metodiky, které vycházejí v rámci různých projektů, mohou obsahovat i druhy dřevin, které v rámci opatření agrolesnictví podporovány nejsou, např. bříza bělokorá (*Betula pendula*).

Ideální je, aby dřeviny pro založení agrolesnických výsadeb byly zakoupeny v nejbližší školce. V případě lesních dřevin se nejedná o použití pro lesnické účely, protože dřeviny jsou vysazovány na zemědělské půdě. Není zde stanovena povinnost sledovat lesní výškové stupně a přírodní lesní oblasti, případně přenos mezi stupni, jako je tomu při výsadbách na lesní půdě, nicméně je účelné respektovat doporučení lesního školkaře pro výběr dřevin vhodných do lokality zvolené pro založení ALS. Přednost při nákupu by měla mít vždy nejbližší školka, aby nebyly dřeviny zbytečně vystaveny stresu z rozdílných přírodních podmínek (nadmořská výška, teplota, vlhkost vzduchu) a nepříznivých vlivů působících během manipulace, především přemísťování na velkou vzdálenost. Může nastat situace, že nejbližší je školka v zahraničí (zejména v příhraničních oblastech). Sadební materiál lze ze zahraničí dovézt. **Všechny rostliny, tedy i sazenice pro agrolesnické systémy, musejí být při přemísťování po území EU opatřeny RL pasy.**

Novelou platnou od 1. 3. 2024⁹, byl na základě podnětů z řad zemědělců rozšířen seznam ovocných dřevin o druhy uváděné v seznamu lesních dřevin, které mohou být pěstovány také jako kultivary ovocných dřevin. Úprava nařízení vlády umožňuje větší variabilitu při kombinacích dřevin při zakládání agrolesnických systémů tak, aby byly respektovány specifické ekologické podmínky vybraného stanoviště, a přitom byly plně respektovány

⁹ Nařízení vlády č. 44/2024 Sb., nařízení vlády, kterým se mění nařízení vlády č. 81/2023 Sb., o stanovení podmínek provádění opatření ekologické zemědělství, a některá další nařízení vlády

ekologické nároky dřevin při splnění účelu založeného agrolesnického systému. Dřeviny: jeřáb oskeruše (*Sorbus domestica* L.), jeřáb ptačí (*Sorbus aucuparia* L.), kaštanovník jedlý (*Castanea sativa* Mill.), ořešák černý (*Juglans nigra* L.) mohou být **na jednom DPB vysazeny buďto jako lesní dřevina, nebo jako ovocná**, nikoli v obou variantách. Stejná povinnost od r. 2024 platí i při výsadbě třešně ptačí (*Prunus avium* L.).

K ovocným dřevinám se vztahuje ještě jedna povinnost, a sice pro zemědělské subjekty hospodařící **v režimu ekologického zemědělství**. V případě použití konvenčního sadebního materiálu **ovocných dřevin a keřů požádat Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (dále ÚKZUZ) o výjimku** pro používání konvenčních osiv nebo vegetativního rozmnožovacího materiálu z důvodu jeho nedostupnosti v ekologické kvalitě a potřebném množství v souladu splatnou evropskou legislativou¹⁰. **Na období do 31. 12. 2024** vydal Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský „Obecné povolení k použití konvenčního osiva a dalšího rozmnožovacího materiálu v ekologickém zemědělství“, které zahrnuje: 1. **ovocné rody a druhy**; 2. vinnou révu; 3. **kultury pro agrolesnické systémy v ekologickém zemědělství (lesní stromy a keře)**; 4. osivo a hlízy květin. Žadatelé hospodařící v režimu ekologického zemědělství, kteří zakládají agrolesnické systémy v roce 2024 **nemusí individuálně žádat** o udělení výjimky.

3.2 Sadební materiál

V souladu s nařízením vlády k opatření agrolesnictví se vysazují dřeviny s minimální výškou 120 cm (měřeno od krčku). V případě lesních dřevin se tak jedná o horní hranici poloodrostků. Tzn., že žadatel může v lesní školce zakoupit sadební materiál v kategorii poloodrostky, které mají výšku od krčku 120 cm, a odrostky (121 – 250 cm).

Dřeviny pro ALS lze zakoupit jako prostokořenný sadební materiál (dále “PSM”) či jako obalovanou sadbu, tj. v kontejneru – krytokořenné sazenice (dále “KSM”). Po celou dobu manipulace je zcela nezbytné důsledně **chránit kořenový systém** před vysycháním zapařením či přehřátím. Optimální je proto převážet dřeviny v ranních či večerních hodinách, tedy v době s minimem slunečního záření a vyšších teplot.

Použití PSM

PSM je možné vysazovat v jarním období, kdy půda není zmrzlá a teploty přesahují 5 stupňů C. Nejdříve se vysazují dřeviny, které raší brzy (z lesních dřevin např. javor). Jarní výsadba je vhodná pro ovocné dřeviny, zejména teplomilné druhy jako jsou meruňky nebo broskvoně. Vzhledem k průběhu teplot v uplynulých letech (vysoké teploty a sucho) je na zvážení zakládání agrolesnických systémů na podzim. PSM by měl být přepravován na krytých vozech. Sadební materiál lze krátkodobě uchovat na předem připraveném vlhkém a zastíněném záložišti. V případě zakládání PSM by měla vlhká sypká zemina dosahovat minimálně 5 cm¹¹ nad kořenový krček. V průběhu výsadby a přenášení PSM na stanovišti je zapotřebí kořeny

¹⁰ Příloha II, část I, bod 1.8.5.7. a 1.8.6. písm. f) Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) 2018/848 o ekologické produkci a označování ekologických produktů a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 834/200.

¹¹ Praktická doporučení pro umělou obnovu lesa. Online. Sdružení lesních školkařů ČR, 2023, s. 8. Dostupné z: <https://www.lesniskolky.cz/ke-stazeni/>. [cit. 2024-07-23].

po celou dobu důsledně chránit před působením slunečního záření či větru, např. ve vhodných nádobách s přidanou zeminou popř. vlhkou tkaninou.

Pro výsadby je jako biologicky nejvhodnější doporučena jamková výsadba. Velikost jamek pro poloodrostky by měla mít půdorys min. 50 x 50 cm, u odrostků 80 x 80 cm. Jamky nesmí mít hladké stěny. U PSM nesmí dojít k deformacím kořenového systému a je proto potřeba, aby jeho ruční rozložení v jamce odpovídalo přirozené architektice a velikosti kořenového systému, tzn. bez otáčení stromkem či kořeny v jamce. Hloubka jamek se stanovuje podle délky kulového kořene a panoh. U jarních výsadeb by měl být krček překryt cca 2 cm půdy. Jakmile půda slehne, bude krček v úrovni půdy. U podzimních výsadeb by měl být kořenový krček překryt 4 cm zeminy na sušších stanovištích lze krček překrýt až 10 centimetrovou vrstvou zeminy.

Použití KSM

U KSM je riziko přehřátí, pokud by byl byt' krátkodobě vystaven slunci. Substrát v kontejneru nesmí vyschnout. V případě skladování (dnů či maximálně týdnů) je před uložením zapotřebí provlhčit substrát a v případě delšího uložení udržovat substrát vlhký a kontrolovat, aby nedošlo k napadení plísněmi. KSM se zakládá uložení na povrch, a to pouze na místě chráněném před větrem a sluncem. Místo by mělo být rovné, aby rostliny nepřepadávaly a zůstávaly v přirozené poloze.

Při výsadbě by měla výsadbová jamka odpovídat velikosti balu. Minimální šířku lze odvodit podle horní šířky balu, ke které se přičte 10 cm, u hlouky je to výška balu + 5 cm. Výsadbová jamka by měla být cca 1,5 větší než bal KSM. Pokud je při výsadbě použit půdní vrták na hloubení jamek, je potřeba dbát na to, aby stěny jamky nebyly ohlazené a nevzniklo tak riziko uhuštění či vzduchových kapes. Kořenový bal by měl překryt zeminou ve vrstvě 2 cm, aby nedošlo k jeho rychlému vysychání, neměl by vyčnívat nad terénem.

Zajímavou možností při pořizování sadebního materiálu lesních dřevin může být i smluvní sije nebo smluvní pěstování. Smluvní sije se rozumí napěstování sadebního materiálu na základě smlouvy s konkrétní lesní školkou z osiva sebraného přímo z uznaného zdroje, tzn. žadatel (či přímo vlastník lesa, kde byl sběr semenného materiálu z uznané jednotky proveden,) si nechá vypěstovat z uznaného zdroje sadební materiál pro budoucí agrolesnický systém.

Smluvní pěstování je pěstování vybraného sadebního materiálu pro konkrétního odběratele na základě předem uzavřené smlouvy mezi žadatelem a školkařem. Této možnosti již využili někteří žadatelé pro své výsadby v roce 2023. Tímto způsobem zasmluvněný sadební materiál lesních dřevin byl pěstován v průběhu příprav opatření agrolesnictví (od r. 2019) tak, že byl v roce 2023 odběrateli pro založení agrolesnického systému přímo připraven s požadovanou minimální výškou 120 cm.

3.2.1 Doklady k vysazovaným dřevinám

K lesním druhům dřevin je žadatel povinen doložit průvodní list¹² (Příloha č. 1), který vystaví lesní školka s platnou licenci, tj. oprávněním uvádět reprodukční materiál lesních dřevin

¹² Podobu průvodního listu v České republice uvádí příloha č. 18 vyhlášky č. 59/2020 Sb., kterou se mění vyhláška č. 29/2004 Sb., kterou se provádí zákon č. 149/2003 Sb., o obchodu s reprodukčním materiálem lesních dřevin, ve znění pozdějších předpisů.

na trh¹³. Tímto dokladem je žadateli zajištěno, že reprodukční materiál vyhovuje požadavkům na druhovou čistotu, morfologickou a fyziologickou kvalitu i zdravotní stav. Součástí průvodního listu je rostlinolékařský pas (dále „RL pas“). Součástí je vlajka EU, název Rostlinolékařský pas/Plant passport, vnitrostátní registrační číslo dodavatele (provozovatele) oprávněného vydávat rostlinolékařský pas s kódem členského státu, kde je registrován (B), kód výsledovatelosti rostliny (C), popř. uveden kód země původu (D). Datum vystavení průvodního listu nesmí být ke dni podání žádosti o poskytnutí dotace na založení agrolesnického systému starší 12 kalendářních měsíců. Proč je nutné znát původ dřevin? Požadavek na prokazování původu lesních dřevin má přímou souvislost s ochranou zdrojů reprodukčního materiálu v lesích. Pokud by byl agrolesnický systém umístěn v blízkosti zdroje reprodukčního materiálu a byl osazen shodnými dřevinami, jako jsou ve zdroji, mohlo by dojít k nevhodnému křížení a znehodnocení daného zdroje.

V novele nařízení vlády k opatření agrolesnictví účinné od 1. 3. 2024 byly v seznamu lesních druhů označeny číslem “1” dřeviny, u kterých je pro prokázání původu dostačující rostlinolékařský pas. U těchto označených druhů lze tak sadební materiál zakoupit jak v lesní, tak okrasné školce.

Povinný obsah a formát RL pasů stanovuje Prováděcí nařízení Komise (EU) 2017/2313¹⁴. Vzory RL pasů jsou uvedeny v příloze tohoto nařízení. RL pasy mohou být k rostlinám (příslušné obchodní jednotce) připojeny buď přímo fyzicky (ve formě návěsky, samolepky na květináči, zápichu), nebo uvedeny na doprovodné obchodní dokumentaci, popř. průvodním listu pro sadební materiál lesních dřevin. RL pas dokladuje absenci škůdců a patogenů rostlin, které jsou na území EU regulovány. I při použití sadebního materiálu z jiného státu EU přikládá žadatel o dotaci na založení agrolesnického systému kromě průvodního listu, jehož podoba se může v jednotlivých členských státech lišit, **RL pas** (pokud není přímou součástí průvodního listu stejně jako v ČR). RL pasy musejí být v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/2031 uchovávané po dobu tří let, v rámci dotačního titulu je potřeba doklady uchovat po celé období plnění víceletých podmínek.

Podobně je tomu i u ovocných dřevin při výběru vhodných odrůd pro daný region. Odrůdy ovocných druhů pěstované pro produkci ovoce jsou pěstovány jako certifikovaný materiál, konformní materiál (CAC) nebo materiál podle § 3d zákona č. 219/2003 Sb., o oběhu osiva a sadby, kdy může být za splnění zákonem stanovených podmínek uveden do oběhu rozmnožovací materiál např. krajových odrůd. Kategorie vychází z certifikačního schématu. Musí splňovat podmínky stanovené legislativou (např. testování na škodlivé organismy, izolační vzdálenosti od výskytu škodlivých organismů). Rozmnožovány musí být z jasně identifikovatelné rostliny, u které lze ověřit, že je opravdu dotčenou odrůdou, a která musí být pravidelně kontrolována (testována) na škodlivé organismy uvedené v legislativě.

Materiál pocházející z certifikačního schématu má předepsanou formu úřední návěsky, na které je uveden výrobce, druh, odrůda, podnož. V případě nákupu sadebního materiálu v členských státech EU platí stejně jako v případě lesních dřevin, že **všechny rostliny, tedy i sazenice pro agrolesnické systémy, musejí být při přemísťování po území EU opatřeny**

¹³ Zákon č. 149/2003 Sb. o uvádění do oběhu reprodukčního materiálu lesních dřevin lesnický významných druhů a umělých kříženců, určeného k obnově lesa a k zalesňování, a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o obchodu s reprodukčním materiálem lesních dřevin), ve znění pozdějších předpisů

¹⁴ Prováděcí nařízení Komise (EU) 2017/2313 ze dne 13. prosince 2017, kterým se stanoví formální náležitosti rostlinolékařského pasu pro přemísťování na území Unie a rostlinolékařského pasu pro dovoz do chráněné zóny a přemísťování v rámci této zóny

rostlinolékařskými pasy (dále „RL pasy“). Certifikovaný sadební materiál ovocných dřevin má RL pas vždy kombinován s úřední návěškou (C a D přílohy výše uvedeného prováděcího nařízení Komise (EU)). U CAC (konformní) materiál je dodavatel povinen označit dokladem dodavatele v souladu s prováděcí směrnicí prováděcí směrnicí Komise (EU) 2019/1813 (čl. 5)¹⁵. Pokud je umístěn na rostlině ve formě návěšky, má žlutou barvu.

Rozmnožovací materiál uváděný do oběhu podle § 3d zákona o oběhu osiva a sadby, musí být označen návěškou, štítkem nebo nálepkou, která splňuje náležitosti dokladu dodavatele konformního rozmnožovacího materiálu. Místo označení CAC je na dokladu uvedeno označení § 3d.

V případě přemísťovaného CAC materiálu může být RL pas součástí dodacího listu nebo faktury. RL pas **musí být na dokladu zřetelně oddělen** od ostatních údajů a musí mít tyto náležitosti – vlajku EU, údaje označené A, B, C, D, kde **A: botanický název, B: registrační číslo dodavatele, C: kód výsledovatelnosti, D: kód členského státu nebo třetí země.**

Žadatel o dotaci na založení agrolesnického systému přikládá k žádosti úřední návěšku nebo doklad dodavatele s RL pasem (pokud není jeho přímou součástí). Dokladem může být i paragon, kde je uveden počet dřevin a RL pasy pro jednotlivé odrůdy. RL pasy musejí být v souladu prováděcím nařízením Komise (EU) 2017/2313 uchovávány po dobu tří let, v rámci dotačního titulu je potřeba doklady uchovat po celé období plnění víceletých podmínek. Příklady dokladů ovocných dřevin jsou uvedeny v příloze 2.

Počty dřevin, které jsou uváděny na přiložených dokladech, musí odpovídat počtu vysazených dřevin. Na dokladu prokazujícím původ vysazených dřevin nemůže být nižší počet některého z druhů, než byl deklarován v žádosti o poskytnutí dotace na založení ALS. To by totiž znamenalo, že žadatel nemůže doložit původ všech dřevin deklarovaných v žádosti. Za chybu se však nepovažuje, pokud jsou na dokladech uvedeny i jiné druhy, které se nakonec žadatel rozhodl do výsadeb nepoužít.

Do ochranných pásů v silvoorebném agrolesnickém systému (a případně i do roztroušených výsadeb) lze vysadit vybrané druhy keřů: aronie černá (*Aronia melanocarpa* (Michx.) Elliot.), bez černý (*Sambucus nigra* L.), dřín obecný (*Cornus mas* L.), josta (*Ribes x nidigrolaria* Rud. Bauer & A. Bauer), líska obecná (*Corylus avellana* L.), mišpule obecná (*Mespilus germanica* L.), rybíz černý (*Ribes nigrum* L.), rybíz červený (*Ribes rubrum* L.), srstka angrešt (*Ribes uva-crispa* L.). I pro tyto druhy je nezbytné mít RL pasy, popř. stanovisko či souhlas, pokud jsou součástí výsadeb v prioritních oblastech.

Pokud žadatel o dotaci na založení ALS není uveden jako odběratel v průvodních listech nebo dodacích listech či fakturách, je nezbytné, aby žadatel doručil SZIFu čestné prohlášení osoby, která je vedena jako odběratel v průvodních listech nebo fakturách. Do čestného prohlášení tato osoba uvede, že nákup sadebního materiálu byl proveden za účelem založení ALS pro žadatele o dotaci.

¹⁵ Prováděcí směrnice Komise (EU) 2019/1813 ze dne 29. října 2019, kterou se mění prováděcí směrnice 2014/96/EU o požadavcích na označování, uzavírání a balení rozmnožovacího materiálu ovocných rostlin a ovocných rostlin určených k produkci ovoce, spadajících do oblasti působnosti směrnice Rady 2008/90/ES, pokud jde o barvu návěšky pro certifikované kategorie rozmnožovacího materiálu a ovocných rostlin a obsah dokladu dodavatele

4 Projekt

Projekt se přikládá k žádosti o poskytnutí dotace, je její nedílnou součástí. Návrh projektu může žadatel zpracovat sám, může při jeho přípravě využít poradenství v oblasti agrolesnictví (např. Český spolek pro agrolesnictví) a projekt si nechat zpracovat. Povinnými údaji na projektu **jsou identifikace žadatele** (FO: jméno, datum narození, ID, pokud bylo přiděleno, adresa trvalého bydliště, e-mail, telefon, datová schránka; PO: název, IČO, adresa sídla, statutární zástupce, e-mail, telefon, datová schránka), **identifikace DPB** (číslo dílu půdního bloku včetně uvedení čtverce). Pro žadatele je v roce 2024 připraven formulář s editovatelnými poli umístěný na Portálu farmáře SZIF.

Návrh designu výsadeb podle typu agrolesnického systému (silvoorebný nebo silvopastevní) a vybraných dřevin je nevhodnější zakreslit do leteckého snímku či mapy pozemku. V případě silvoorebných systémů, kde je volena šířka ochranných pásů (podle nařízení vlády lze volit 1–10 m) je potřeba vzít do úvahy i šířku zemědělské techniky, kterou má žadatel k dispozici a kterou bude používat mezi těmito ochrannými pásy při pěstování plodin a na okraji pozemku. Nejmenší je 12 m, obvykle 24 m a více. **Ochranné pásy** nesmí přiléhat svou délkou k okraji sousedního DPB, pouze šíří. To by mělo usnadnit obhospodařování na sebe navazujících DPB se založenými agrolesnickými systémy. Dřeviny v ochranných pásech jsou nejčastěji vysazovány v jedné řadě nebo dvou. **Spon dřevin** není přesně stanoven, předpokládá se, že budou vysazeny ve sponu 3–10 m, kdy budou zohledněny ekologické nároky použitých druhů dřevin a rozloha korun vzrostlých stromů. Ve Standardech péče o přírodu a krajinu¹⁶ jsou pro některé druhy dřevin doporučovány vzdálenosti větší. Např. výsadba ořešáků, oskeruší nebo kaštanovníků ve vzdálenostech 10–16 m, případě skupinových výsadeb 12–20 m.

Zdroj: archiv ČSAL

¹⁶Standards péče o přírodu a krajinu: *SPPK C02 003 Funkční výsadby ovocných dřevin v zemědělské krajině*. AOPK ČR. Online. 2015, 2023. Dostupné z: <https://nature.cz/web/cz/platne-standardy>. [cit. 2024-07-26].

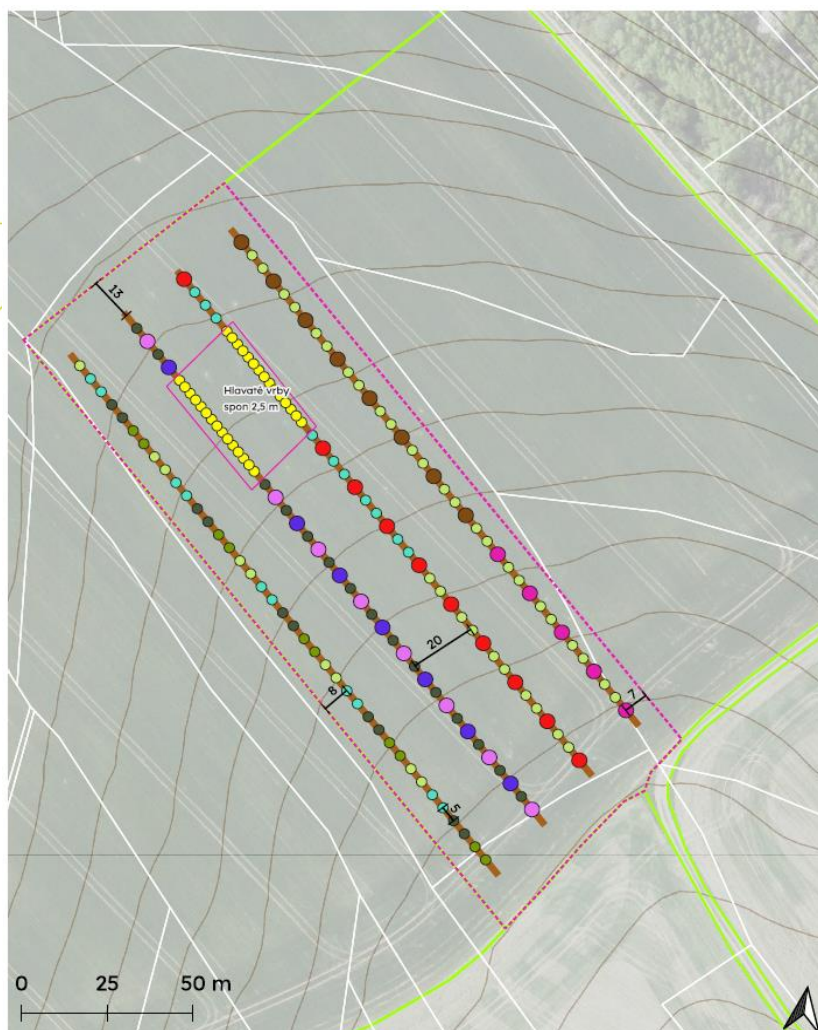
Dřeviny by určitě neměly být vysazovány na okraji pozemků, protože by v případě mimořádných aktualizací LPIS mohlo dojít ke změně hranic DPB a dřeviny by tak mohly být součástí úplně jiného DPB. Koruna vzrostlého stromu by neměla zasahovat nad sousední DPB. Doporučovaná nejmenší vzdálenost vysazené dřeviny od sousedního DPB je minimálně 5–6 m. To platí i pro silvopastevní systémy, kde mohou být dřeviny vysazovány nejenom v liniích, ale také roztroušeně, nebo mohou vytvořit skupinu. Co se týče orientace linií dřevin vůči světovým stranám, z důvodu optimálního oslunění v průběhu dne je nejvhodnější orientace směrem S-J. Pokud je ale hlavním cílem snížení vodní či větrné eroze, je potřeba zvolit výsadbu dřevin podél kontur svahu, tj. po vrstevnicích, napříč směru převládajících větrů (Weger et al., 2022).

Skupinu dřevin v ALS tvoří nejméně 5 kusů dřevin, přičemž největší rozloha skupiny může být až 600 m². Při vytváření skupiny a roztroušené výsadby je třeba již při návrhu umístění jednotlivých dřevin počítat s rozlohou korun vzrostlých stromů a jejich ekologickými nároky. Roztroušená výsadba předpokládá rovnoměrné rozmístění dřevin po pozemku. Při příliš malém sponu (dřeviny jsou „hustě“ vedle sebe) by v případě zapojených korun stromů mohla být takto založená roztroušená výsadba posouzena kontrolou na místě jako skupina dřevin, která ale může být na **DPB pouze jedna**.

Ze zákresu by mělo být rovněž zřejmé umístění ochranných pásů s vysazenými dřevinami na DPB (R, G), umístění skupiny dřevin na DBP (T), linie dřevin. Vyznačeny by měly být i stávající dřeviny, které se započítávají do celkového počtu dřevin, a krajinné prvky. Není nutné zakreslovat každou dřevinu zvlášť. Dostačující je umístění použitých druhů dřevin. Pokud jsou dřeviny vysazovány v pravidelném schématu, je vhodné toto schéma rozkreslit v detailu. Do popisu projektu se uvádí, jaká je vzdálenost mezi ochrannými pásy, jaký je zvolen spon dřevin, vzdálenost linií dřevin nebo ochranných pásů od okrajů DPB. Pokud jsou do pásu vysazovány ovocné keře, musí jejich rozmístění umožňovat obhospodařování zemědělské půdy.

Použitý sadební materiál musí vždy odpovídat specifikaci v projektu. Pokud budou při vlastní výsadbě provedeny změny (např. bude použit jiný druh dřeviny), je třeba přiložit k žádosti o založení agrolesnického systému aktualizovanou verzi projektu (resp. zákresu), který bude odpovídat realizované výsadbě.

Příklad zákresu silvoorebného systému

Zdroj: Z. Špaková, STROMYvPOLI

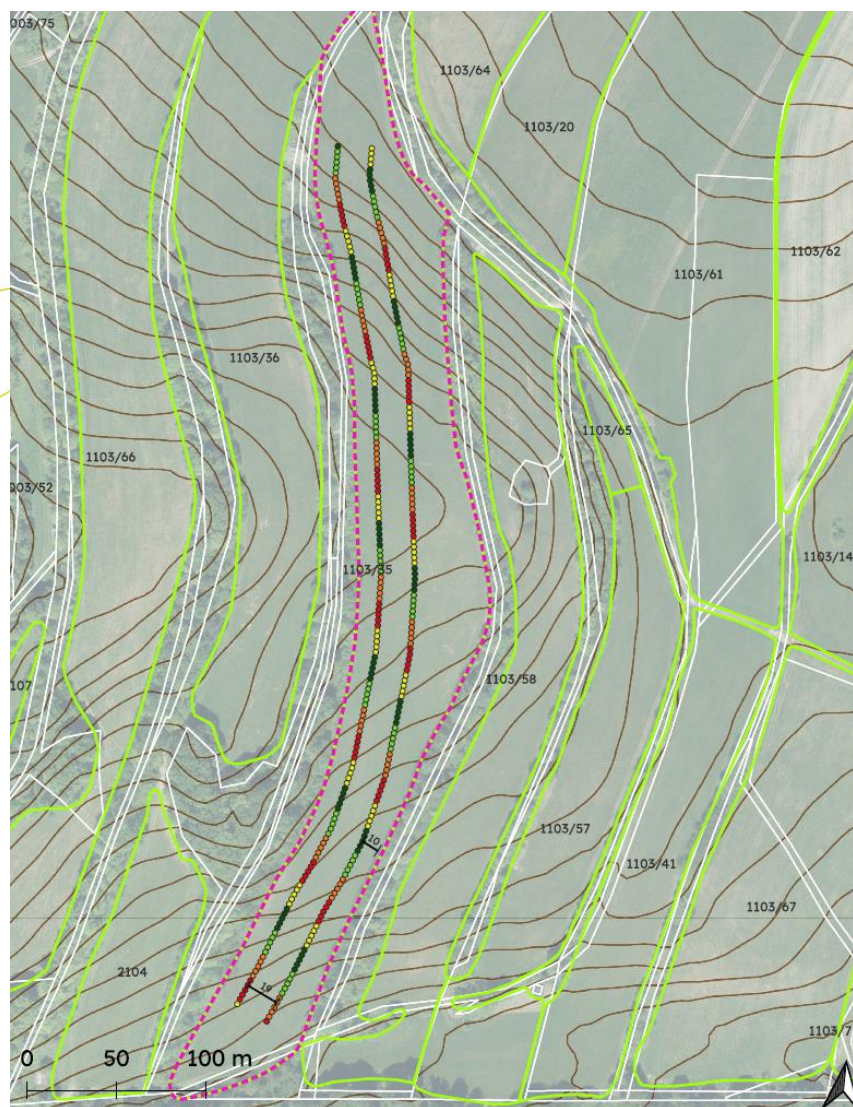
Založení agrolesnického systému na orné půdě k.ú.

Parametry návrhu
Počet stromů: 166 ks
Výměra DPB: 1,66 ha
Šířka meziřadí: 18 m
Šířka ochranného pásu: 2 m
Spon stromů: 2,5 a 5 m

Navržené stromy [166]

- dub letní [10]
- jabloň obecná [10]
- javor mléč [25]
- lípa srdčitá [43]
- ořešák královský [8]
- slivoň švestka [7]
- topol osika [20]
- třešeň ptačí les. [8]
- třešeň ptačí ov. [5]
- vrba jíva [30]
- ochranný pás
- nový DPB

Příklad zákresu silvopastevního systému se schématem

Zdroj: Z. Špaková, STROMYvPOLI

Návrh agrolesnickkého systému.

Parametry návrhu

Počet stromů: 337 ks

Výměra DPB: 3,37 ha

Šířka meziřadí: 19 m

Spon stromů: 3 m

Legenda

Stromy [337]

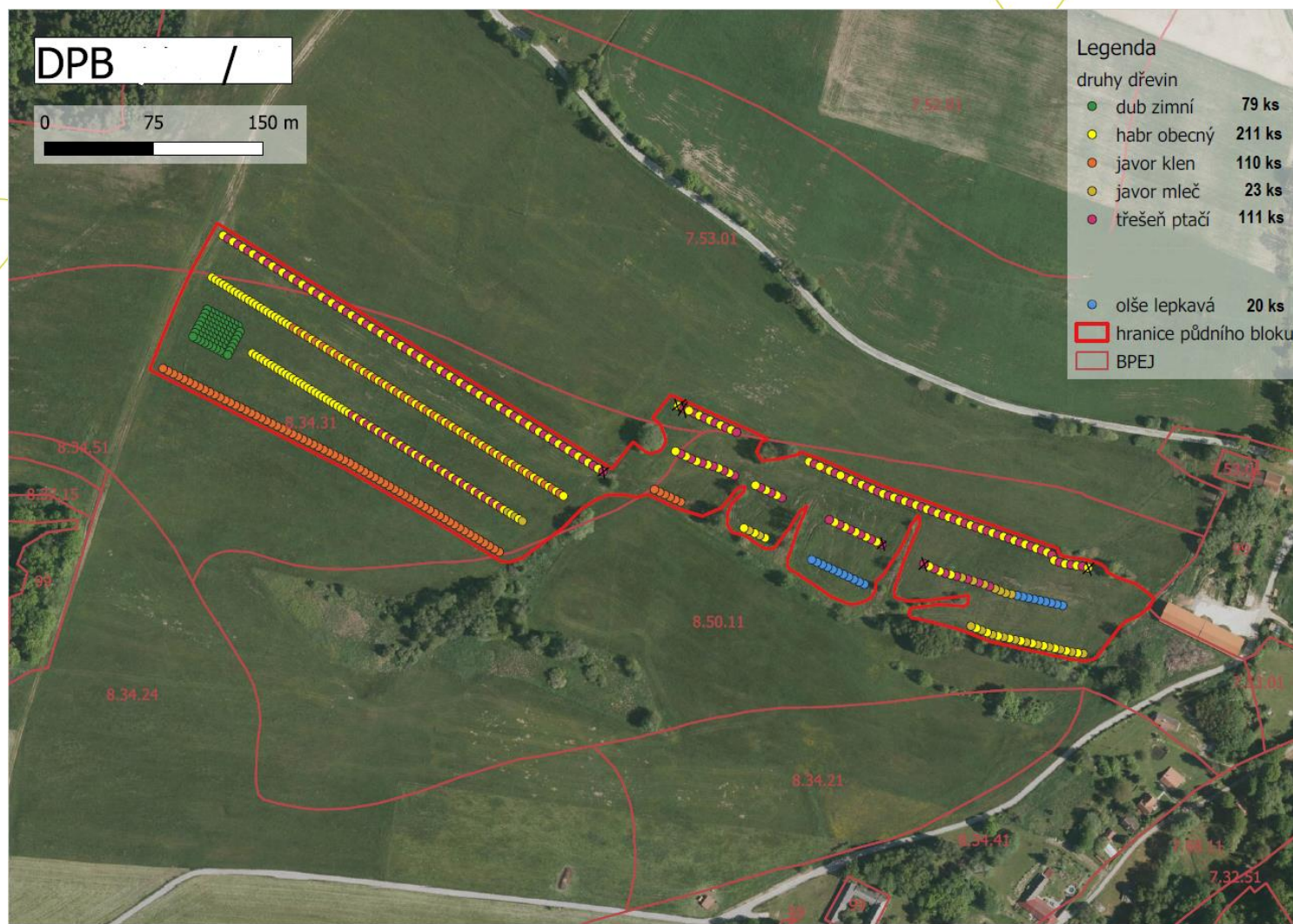
- Lípa srdčitá [70]
- Jeřáb ptačí [70]
- Třešeň ptačí [66]
- Javor mléč [65]
- Dub zimní [66]
- ▭ hranice zájmového DPB
- ▭ hranice DPB
- ▭ hranice parcel

Schéma výsadby

Vypracoval/a:

Příklad zákresu silvopastevního systému do ortofotomapy

Zdroj: D. Neubauer, Farmservices; J. Houška, ČSAL

4.1 Realizace projektu

Výsadba dřevin se provádí na předem připraveném pozemku, kde vytvoříme co nejvhodnější podmínky pro výsadbu. Terén pro výsadbu by měl být urovňán a bez nežádoucí vegetace. Pokud jsou na pozemku dřeviny, z nich některé lze započítat do celkového počtu vysazovaných dřevin 100 ks na hektar, je potřeba dobře posoudit jejich zdravotní stav, aby jejich případné nemoci či škůdci nemohly ohrozit dřeviny nově zakládaného agrolesnického systému.

Při zakládání silvoorebných agrolesnických systému je po sklizni plodiny vhodné na místě plánovaných linií nebo pásů provést hloubkovou přípravu půdy (orbu). Termín výsadby dřevin je závislý na celé řadě faktorů, především jde o osevní postupy (doby sklizně, použití chemických prostředků). Na orných půdách není nutné doplňkové hnojení, pouze na extrémně kyselých půdách (<4.5 pH) lze doporučit vápnění.

Pro hloubení jam je možné použít půdní vrtáky. Stěny jamky je potřeba zdrsnit, aby nezůstaly ohlazené, ztuhlé a nebránili prorůstání kořenů dřeviny do prostoru mimo výsadbovou jamku. Šířka výsadbové jámy by měla být min. 1,5násobek průměru kořenového balu či kořenového systému prostokořenné sazenice a hloubka by neměla přesáhnout velikost balu. Na dno výsadbové jámy je možné přidat hydrogel nebo biouhel ideálně obohacený o kapalná hnojiva (příp. fugát), který váže vlhkost v půdě a může v prvních letech po výsadbě zlepšit dostupnost vláhy pro kořeny. Je možné přihnojit minerálním hnojivem nebo kvalitní zeminou/kompostem.

S výsadbou je vhodné začít až od 1. října, kdy jsou školkařské výpěstky pěstované ve volné půdě vhodné k vyzvednutí. Broskvoně, mandloně a ořešáky mohou být sazeny nejdříve až **20. října**. Školkařské výpěstky pěstované ve volné půdě musí být odlistěné s vyzrálými výhony a vyvinutými pupeny především těmi vrcholovými (terminálními)! Školkařský výpěstek ovocných stromů má optimálně jednoletou korunku (roubovanou) a čtyřletý kořenový systém. (Hrdoušek et al.2016).

Před vložením do výsadbové jamky je potřeba mírně rozvolnit kořenový bal, uvolnit provázání jednotlivých kořenů, které by zpomalilo jejich prorůstání do stran. U PSM je třeba odstranit (zastřížením) poškozené kořeny (pod ránu nebo poškozením) a postupně jemně zasypávat, a uhuťovat zeminu. Aby nedošlo k poškození kořenů, lze je prolévat vodou, které zeminu rozplaví do stran. Po výsadbě je vhodné rozvrstvit na povrch kolem stromku 10–15 cm mulče tak, aby tvořil závlahovou mísu (vyšší okraj). Nesmí však být v bezprostřední blízkosti kmene (dotýkat se ho) a překrývat krček, který musí zůstat na úrovni půdy. Jako mulče lze využít např. kůru dřevin nebo štěpku.

Riziko **poškození kmínku úžehem** lze snížit obalením jutovinou, rákosinou, nebo bílým nátěrem. Zastínění může napomoci i plastová chránička proti zajícům. Je možné provést ukotvení vysazovaného stromku jako prevenci proti vychýlení i zastínění z jižní strany.

Kotvení na jeden kůl se provádí do dna výsadbové jámy do hloubky minimálně 0,5 m mírně od středu směrem na jih, aby mohl přistínit zároveň kmínek. Délka se volí podle výšky kmene, aby byla minimálně 10 cm od nejnižší větve. Je vhodné toto provést před vlastním vysazením dřeviny, aby nedošlo k poškození kořenového systému. Při kotvení na jeden kůl je nezbytná ochrana chráničem nejlépe do výšky korunky. Kotvení na jeden kůl je možné tam, kde není tlak spárkaté zvěře. Bez dalšího zaplacení částí výsadeb není dostatečné. Tam, kde je zvýšený

pohyb zvěře a výsadba oplocená, je možno použít 3 kúlové kotvení. Průměr kúlu lze volit v rozmezí od 5 cm, podle stanoviště, resp. tlaku zvěře. Tam, kde se vyskytuje jelení zvěř by kúly neměly být nižší než 2 m. Pro srnčí zvěř postačí 1,5 m. Kúly u tohoto typu kotvení se umísťují před výsadbou. Kmínek se ke kúlu připevňuje s vůlí pro přírůst kmínku. Nejvhodnější je pásek, který se nebude zařezávat. Neměl by být příliš napevno, dokud půda neslehne. **Ochrana dřevin** patří v agrolesnických systémech k nejnákladnějším položkám celé investice a pokud má být komplexní, měla by zahrnovat jak ochranu kmínku proti zajícům (např. plastové tubusy, hustší pletivo), tak ochranu proti spárkaté zvěři. Druh pletiva, samonosné kary sítě, popřípadě zaplacení částí výsadeb, aby byla zachována prostupnost krajiny pro zvěř, případné oplocení celé výsadby (např. skupiny dřevin či části na menší výměře DPB) jsou voleny podle stanoviště, umístění agrolesnického systému v krajině. Např. zaplacení linií dřevin by nemělo navádět zvěř na přilehlé komunikace. Vhodným doplněním výsadeb jsou i tzv. tēčka (či berličky) pro dravce, a to zejména na stanovištích, kde není dostatek vyšších dřevin, na kterých by se dravci mohli při lovu či odpočinku usazovat. Posez (bidlo) by měl být až nad korunkou vysazených dřevin, aby mohl dravec dosednout nad terminál dřeviny a nepoškodil jej. Přítomnost dravců může být preventivní ochranou proti myšovitým, zejména hrabošům.

Zdroj: podle návrhu M. Václavíka zpracoval Profipress, s.r.o.

Zejména u prostokořených sazenic je potřeba po výsadbě provést řez, u ovocných dřevin výchovný řez, kterým se upraví rovnováha mezi objemem kořenů (které mohly být při vyzvedávání poškozeny) a biomasou korunky. Zároveň je tím upraven její tvar. Důležitá je rovněž zálivka, zejména po výsadbě a v sušším období.

4.2 Péče o agrolesnický systém

Aby mohly stromy v agrolesnických systémech plnit svou úlohu, je nutné jim poskytnout náležitou péči a údržbu. V pětiletém období péče by na DPB s agrolesnickým systémem mělo **být min 75 % vysazených dřevin**. V průběhu tohoto období je nezbytné obnovovat ochranu dřevin. Součástí této péče je povinné provádění každoročního řezu ovocných dřevin. Lesní dřeviny je možné vyvazovat, aby bylo docíleno co nejrovnějšího kmene, pro výrobu cenných sortimentů. V sušším období je možné jim pomoci závlivkou, ale dlouhodobá opakovaná závlivka vhodná není. Dřeviny si musí zvyknout na běžné podmínky, jinak hrozí, že po ukončení závlah zaschnou.

Pokud počet dřevin poklesne po výsadbě do 15.května následujícího roku, tedy do podání jednotné žádosti o 10 %, je dotace vyplacena v plné výši. Pokud v průběhu plnění víceletých podmínek, poklesne počet životaschopných dřevin pod 75 % na 1 hektar, je nezbytné dřeviny dosadit. Není nutné konkrétní druh dřeviny nahradit stejným druhem, ale je nezbytné dodržet poměr lesních a ovocných dřevin, kdy lesních musí být více než 50 %.

Pokud k vyššímu poklesu počtu došlo z důvodu poškození škůdcem nebo zvěří, je nezbytné co nejdříve ohlásit zásah vyšší moci a dřeviny dosadit.

V silvoorebných systémech jsou ochranné pásy mechanicky udržovány. Jednou z možností je seč. Umožněno je i mulčování.

Co se týče silvopastevních systémů, je nezbytné, aby byl obhospodařován celý DPB v souladu s podmínkami provádění přímých plateb zemědělcům¹⁷ nebo agroenvironmentálně-klimatických opatření¹⁸, tj. veškerá plocha DPB vč. plochy mezi vysazenými dřevinami. Pokud jsou například kvůli pastvě zvířat oploceny celé části liniových výsadeb, je nutné provést údržbu DPB i uvnitř oplocení.

Zdroj: T. Humešová

¹⁷ Nařízení vlády č. 83/2023 Sb., o stanovení podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům ve znění pozdějších předpisů

¹⁸ Nařízení vlády č. 80/2023 Sb., o stanovení podmínek provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření, ve znění pozdějších předpisů

5 Nejčastější problematické situace při zakládání ALS v roce 2023

- 1. Vlastnictví.** Jednou z nejčastějších chyb bylo načasování úprav DPB v LPIS. Část parcel, které tvořily DPB, nebyla ve vlastnictví žadatele. V průběhu příprav výsadeb žadatel zjistil, že vlastník nesouhlasí s výsadbou dřevin na svých parcelách. Řešením bylo ve spolupráci s OPŽL SZIF DPB rozdělit a dřeviny vysadit pouze na vlastních pozemcích. K vlastnictví se vztahovala i druhá častá chyba. Dřeviny byly vysazovány příliš blízko sousedního DPB a s touto výsadbou vlastník/uživatel sousedního DPB nesouhlasil z důvodu (např. ostínění či opadu z dřevin). Je proto potřeba již při návrhu umístění ALS volit dostatečné vzdálenosti od sousedních parcel či DPB.
- 2. Krajinné prvky.** Stávající krajinné prvky na DPB s druhem zemědělské kultury T nebyly správně anebo vůbec zaevidovány. Výměra krajinných prvků snižuje výměru DPB pro stanovení počtu nově vysazovaných dřevin a započítávání stávajících starších dřevin na DPB.
- 3. Aktualizace v LPIS.** Před výsadbou nebyly „odkresleny“ části DPB, které nejsou zemědělsky užívány. Pozdější odkreslení však snižuje výměru DPB a má vliv na počet dřevin, které nebude takto nově stanovené výměře odpovídat. Může tak dojít ke změně kultury. Vliv na výměru má i situace týkající se hranic DPB. Pokud průběh hranice DPB dlouhodobě neodpovídá ortofotomapě, je nutné hranici aktualizovat. Jakékoliv zásahy do DPB v LPIS mají vliv na stanovení počtu dřevin a je nezbytné ve spolupráci s OPŽL SZIF provést aktualizaci před založením agrolesnického systému.
- 4. Doklady sadebního materiálu.**

Jako doklady sadebního materiálu mohou sloužit jenom legislativou stanovené doklady, tj. původ lesních dřevin lze prokazovat pouze průvodními listy. Průvodní list k lesním dřevinám (který je zároveň rostlinolékařským pasem) může vystavit pouze dodavatel reprodukčního materiálu lesních dřevin, který je držitelem platné licence pro uvádění reprodukčního materiálu lesních dřevin do oběhu (§ 20 až 22 zákona č. 149/2003 Sb.). Takovým dodavatelem jsou lesní školky (mohou to být i některé okrasné školky), jejichž adresář je na stránkách sdružení lesních školkařů. Reprodukční materiál musí pocházet z uznaných zdrojů (uznávání zdrojů rovněž podléhá právním předpisům). V novele nařízení vlády bylo označeno několik druhů dřevin, u kterých dosud není dostatek uznaných zdrojů. Zde je možné doložit pouze RL pas. U ovocných dřevin je větší variabilita dokladů. Stěžejní je vždy RL pas v uzákoněné formě. Nelze však uznávat žádná nestandardní prohlášení a potvrzení.
- 5. Vyznačení hranic DPB a ochranných pásů v silvoorebných systémech.**

V souladu s platnou legislativou¹⁹ platí pro každý DPB, že jeho hranice vůči jinému DPB nebo ploše nezahrnuté do jiného DPB lze viditelně identifikovat v terénu. Pokud jde o dva vzájemně sousedící DPB různých uživatelů se stejnou kulturou podmínku identifikovatelnosti lze splnit tím, že DPB mohou být oseté jinou plodinou, osev může být proveden různým směrem, mezi DPB je oplocení, jsou sečeny v jiných termínech, takže travní porost má různou výšku. Hranice DPB mohou být vyznačeny rozorem, mezníky, kůly apod. Pokud se jedná o DPB jednoho uživatele, který má vedle sebe DPB se stejnou kulturou a hranice nelze viditelně identifikovat, musí být uživatel schopen určit je alespoň pomocí souřadnic GNSS (satelitní navigace). Podobně je to i u vyznačení ochranných pásů v silvoorebných systémech. Nezáleží na způsobu vyznačení, ale hranice i ochranný pás by měly být jasně rozlišitelné od okolního terénu, aby se předešlo případným nedorozuměním či nálezům při kontrolách na místě.

¹⁹ §3a odst. 4 písm. c) Nařízení vlády č. 307/2014 Sb., o evidenci půdy

4 Závěr

V roce 2023 byly založeny agrolesnické systémy na cca 610 ha. V roce 2024 byl zájem mnohonásobně vyšší. Někteří z žadatelů, kteří založili agrolesnické systémy v prvním roce opatření na menších výměrách, nyní plánují pokračovat s dalšími DPB. Přicházejí dotazy od zemědělců, kteří připravují založení některého z agrolesnických systémů pro rok 2025.

Agrolesnictví není krátkodobým opatřením. Lesní dřeviny v agrolesnických systémech budou v krajině růst a ovlivňovat její ráz několik desítek let, i když ekosystémové funkce dokáží plnit mnohem dříve. Aby mohly být tyto systémy opravdu funkční a podpora byla efektivně využita, je důležité pečlivě promyslet jejich umístění, skladbu dřevin i potenciál věnovat vysazeným dřevinám potřebnou péči zejména v prvních 10 letech po výsadbě.

Zdroj: archiv ČSAL

S případnými dotazy k tomuto opatření (nebo náměty) je možné se obracet na:

- MZe na adrese info@mze.gov.cz nebo přímo sekretariát odboru environmentálních podpor rozvoje venkova sekretariat14130@mze.gov.cz, předmět agrolesnictví
- SZIF na adrese: info@szif.cz
- Český spolek pro agrolesnictví na adrese info@agrolesnictvi.cz

Užitečné odkazy:

- <http://www.eagri.cz> – informace ohledně podmínek pro poskytnutí dotace
- <http://www.szif.cz> – informace ohledně příjmu žádostí, ohlášení vyšší moci
- <http://www.agrolesnictvi.cz> – stránky Českého spolku pro agrolesnictví s praktickými informacemi, poradci, zkušenostmi ze zahraničí, nabídkami seminářů a exkurzí.
- <http://www.lesniskolky.cz> – stránky Sdružení lesních školkařů ČR, z. s. – producentů sadebního materiálu lesních dřevin, adresář lesních školek
- <https://www.najdizemedelce.cz> - sortiment – sazenice dřevin
- <https://www.ovocnarska-unie.cz> – portál Ovocnářské unie České republiky s proklikem na školkařský svaz
- <https://mze.gov.cz/public/portal/ukzuz/portalukzuz> - Ústřední zkušební ústav zemědělský – ÚKZÚZ – ochrana rostlin, žádost o výjimku pro ovocné dřeviny při hospodaření v EZ
- <https://www.nature.cz> – portál AOPK ČR
- <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/> – Sbírka zákonů ČR
- <http://eur-lex.europa.eu> – právo EU
- <http://www.env.cz> – portál MŽP
- <https://www.cenia.cz/geoportal/> – Česká informační agentura životní prostředí

Příloha č. 1

Doklad lesních dřevin

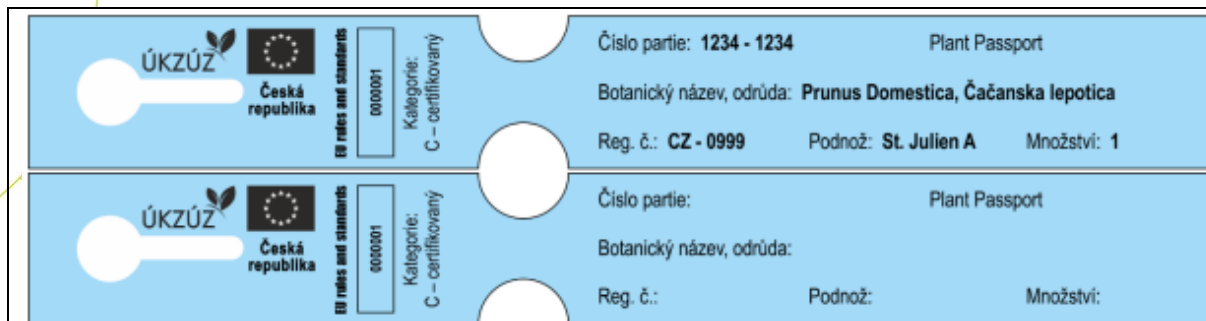
Průvodní list pro sadební materiál č. 1/...../.....														
Dodavatel ²⁾ :							Odběrate ²⁾ :							
Identifikační číslo:														
Číslo licence ³⁾ :							Datum nabytí právní moci:							
Pořadí	Dřevina		Evidenční číslo uznané jednotky ⁵⁾	Číslo potvrzení o původu	Kategorie ⁶⁾	Typ zdroje ⁷⁾	Oblast provenience ⁸⁾	Původ ⁹⁾						
	Český název ⁴⁾	Vědecký název ⁴⁾												
1.														
2.														
3.														
4.														
5.														
Pořadí	Věk a způsob pěstování ¹⁰⁾	Množství (ks)	Parametry		Forma ¹³⁾ počet balení	Druh obalu ¹³⁾	Ostatní údaje ¹³⁾	Označení klonu nebo směsi klonů	Účel použití ¹⁴⁾		Množeno vegetativně ¹⁴⁾		Ostatní údaje ¹⁵⁾	
			Výška od-do (cm) ¹¹⁾	Kořenový krček (mm) ¹²⁾					Lesnický	Jiný	ANO	NE		
1.														
2.														
3.														
4.														
5.														
Doplňující údaje dodavatele ¹⁶⁾ :														
Vystaven dne:			Razítko a podpis dodavatele (příp. osoby oprávněné jeho jménem průvodní list vystavít):					Převzal (jméno, příp.otisk razítka, podpis):						
	ROSTLINOLÉKAŘSKÝ PAS / PLANT PASSPORT¹⁷⁾													
	A ¹⁸⁾			B ¹⁹⁾			C ²⁰⁾			D ²¹⁾				
1														
2														
3														
4														
5														

Vysvětlivky: A - botanický název rostliny, B - kód "CZ" - číslo jednotného registru, C - číslo potvrzení o původu, D - u RM z členského státu EU dvoupísmenný kód země původu, u RM z třetí země název země nebo její dvoupísmenný kód.

Příloha č. 2

Doklady ovocných dřevin

- V případě certifikovaného materiálu ovocných dřevin je RL pas vždy kombinován s úřední návěškou (C a D přílohy výše uvedeného prováděcího nařízení Komise (EU)).

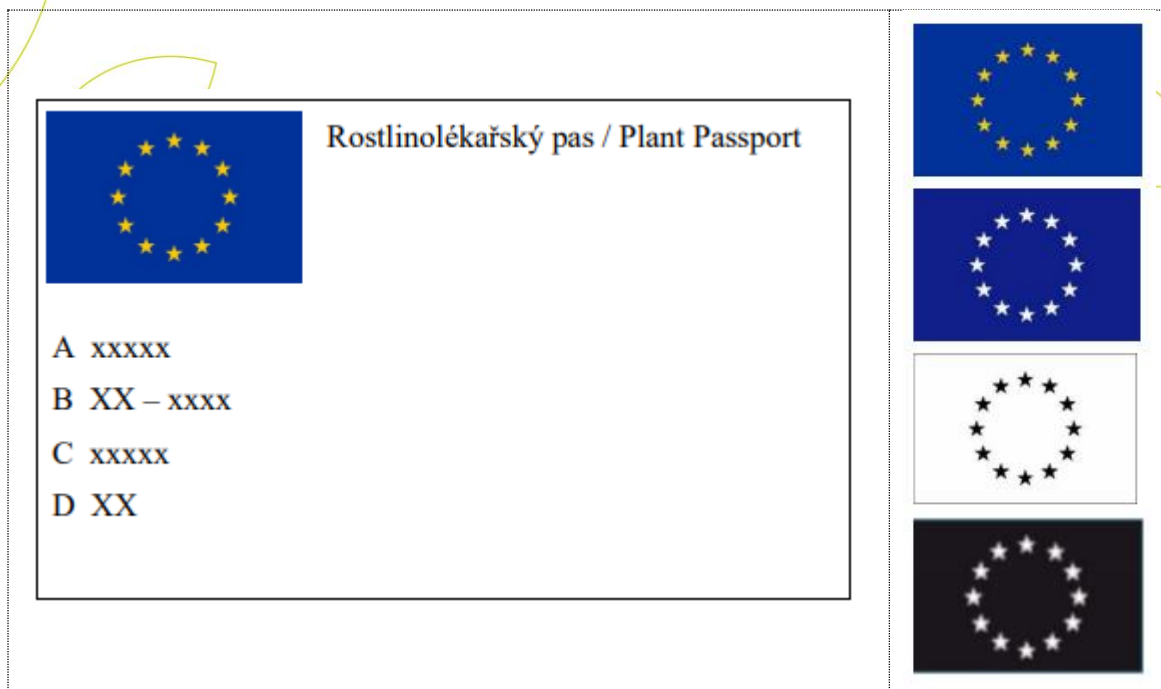
- **CAC (konformní) materiál** je dodavatel povinen označit dokladem dodavatele v souladu s prováděcí směrnicí [prováděcí směrnici Komise \(EU\) 2019/1813](#) (čl. 5). Pokud je umístěn na rostlině ve formě návěšky, má žlutou barvu.

CAC	Plant Passport A: _____ B: _____ C: _____ D: _____ Odrůda: _____ Podnož: _____ Množství: _____
CAC	Plant Passport A: Prunus Persica B: CZ-0099 C: S-2020 D: CZ Odrůda: Red Haven Podnož: BVA2 Množství: 1

CAC Odrůda: Red Haven Podnož: BVA2 <hr/> Plant Passport A: Prunus persica C: S-2020 B: CZ-0999 D: CZ	A- botanický název uvedený latinsky B- registrační číslo dodavatele musí být ve tvaru CZ – XXXX (CZ – 4místný registrační kód) C- kód výsledovatelnosti (různý formát) D- kód členského státu
--	--

Rozmnožovací materiál uváděný do oběhu podle §3d Zákona 219/2003 Sb., o oběhu osiva a sadby, musí být označen návěškou, štítkem nebo nálepkou, která splňuje náležitosti dokladu dodavatele konformního rozmnožovacího materiálu. Místo označení CAC je na dokladu uvedeno označení §3d.

- Jedna z forem RL pasu na dokladu dodavatele u CAC materiálu na faktuře nebo dodacím listu. A: botanický název, B: registrační číslo dodavatele, C: kód výsledovatelnosti, D: kód třetí země nebo kód členského státu. RL pasy jsou vždy odděleny od ostatních informací. Vlajka EU může být provedena barevně či černobíle (nesmí chybět). Rozměry RL pasu na těchto dokladech nejsou stanoveny.

Žadatel o dotaci na založení agrolesnického systému přikládá úřední návěšku nebo doklad dodavatele s RL pasem (pokud není jeho přímou součástí). RL pasy musejí být v souladu prováděcím nařízením Komise (EU) 2017/2313 uchovávány **po dobu tří let**, v případě dotačního titulu agrolesnictví, je potřeba jej uchovat po celé období plnění víceletých podmínek (závazku).

Příloha č. 3

Seznam dřevin se základní charakteristikou a stanovištními nároky pro pěstování na zemědělské půdě (NV 140/2023 Sb.) Lesní dřeviny (NV příloha 3 část A)

DRUH	Zkratka v LPIS	Základní charakteristika ²⁰	Nadmořská výška (pro pěstování)	Stanovištní podmínky a nároky dřevin		
				Půda a nároky na živiny	Světlo	Vodní režim
borovice lesní (<i>Pinus sylvestris</i> L.)	BO	rychle rostoucí vzrůstý strom (až 50 m), průměr kmene až 1 m v závislosti na stanovišti	150-1000	dobře snáší kyselé, normální i na živiny bohaté půdy	světломilná, není tolerantní k zastínění	normální, ale i vysychavý a podmáčený
buk lesní (<i>Fagus sylvatica</i> L.)	BK	středně rychle rostoucí vzrůstý strom (až 50 m),	200-1200	dobře provzdušněné, humózní a minerálně bohaté, vápenité půdy	stín snázející, lze i osluněná stanoviště	normální; vysychavý a podmáčený je nevhodný
dub balkánský (<i>Quercus frainetto</i> Ten.)	DBB	středně rychle rostoucí vzrůstý strom (20–30 m), druh jihovýchodní Evropy a severního Turecka	150-600	minerálně bohaté propustné půdy	normální, lze i osluněná, omezeně zastíněná	normální až vysychavý
dub cer (<i>Quercus cerris</i> L.)	DBC	středně rychle rostoucí, výška 20- 30 m, odolný proti suchu a vysokým teplotám	150-500	normální až bohatá, roste na kyselých i bazických půdách	světломilná dřevina, omezeně snese stín	vysychavý a normální

²⁰ Růst a dosažitelné výšky jsou uvedeny pro výsadbu na vhodném stanovišti

DRUH	Zkratka v LPIS	Základní charakteristika ²⁰	Nadmořská výška (pro pěstování)	Stanovištní podmínky a nároky dřevin		
				Půda a nároky na živiny	Světlo	Vodní režim
dub jadranský (<i>Quercus virgiliana</i> Ten.)	DBJ	pomalu rostoucí malý strom (do 20 m)	150-300	bohatá až normální, půdy bohaté na vápník	světломilná dřevina,	vysýchavý a normální
dub letní (<i>Quercus robur</i> L.)	DB	středně rychle rostoucí vzrůstný strom (30-40 m), dlouhověká dřevina do nižších poloh	150-800	normální až bohatá	světломilná, snese i mírné zastínění	normální až vysýchavý
dub mnohoplodý (<i>Quercus polycarpa</i> Schur)	DBM	středně rychle rostoucí vzrůstný strom (cca 30 m)	150-500	neutrální, snese i kyselejší půdy	světломilná, lze i normální	normální až vysýchavý
dub pýřitý (<i>Quercus pubescens</i> Willd.)	DBP	pomalu rostoucí menší strom (7–15 m), náročný na teplo	150-400	preferuje vápenaté a neutrální půdy	světломilná, omezeně normální	vysýchavý a normální
dub zimní (<i>Quercus petraea</i> (Mart.) Liebl.)	DBZ	středně rychle rostoucí vzrůstný strom	150-800	neutrální půdy, kyselá i bohatá	světломilná, (méně než dub letní), omezeně stín snášející	normální až vysýchavý; přemokření a záplavy nevhodné
dub žlutavý (<i>Quercus dalechampii</i> Ten.)	DBŽ	středně rychle rostoucí strom s výškou 20–30 m	150-500	bohatá až kyselá, snese mělké půdy	světломilná, lze i normální	normální až vysýchavý
habr obecný (<i>Carpinus betulus</i> L.)	HB	středně rychle rostoucí vzrůstný strom (20-25 m, může až 30 m),	150-600	hlinité, humózní, ale i skeletovité nebo kamenité půdách	na světlo nenáročná, stín snášející	normální až vysýchavý
hrušeň polnička (<i>Pyrus pyraeaster</i> (L.) Burgsd.)	HR	pomalu rostoucí středně vysoký strom (do 25 m)	150-600	na živiny bohaté i středně úživné půdy	preferuje světlejší stanoviště	normální; vysoká hladina spodní vody nevhodná

DRUH	Zkratka v LPIS	Základní charakteristika ²⁰	Nadmořská výška (pro pěstování)	Stanovištní podmínky a nároky dřevin		
				Půda a nároky na živiny	Světlo	Vodní režim
jabloň lesní (<i>Malus sylvestris</i> (L.) Mill.)	JB	pomalu rostoucí nízký strom (10-12 m, může až 15 m)	150-600	středně úživné až bohaté půdy	preferuje světlejší stanoviště, lze i osluněná	normální až vysýchavý
jasan zimnář (<i>Fraxinus ornus</i> , L.)	JSZ	pomalu rostoucí nízký strom (8-10 m)	150-300	optimálně vápenitá půda s dostatkem živin, ale snese jakoukoli půdu	světломilný, v mládí snese slabý zástín	vysýchavý až normální
jasan úzkolistý (<i>Fraxinus angustifolia</i> Huds.)	JSU	rychle rostoucí vzrůstný strom (40 m)	150-300	půdy bohaté na dusík, s dostatkem živin, lze i neutrální	světломilný, v mládí snese slabý zástín	podmáčený a normální
jasan ztepilý (<i>Fraxinus excelsior</i> L.)	JS	rychle rostoucí vzrůstný strom (40 m)	150-1000	půdy bohaté na dusík, lze i středně úživné půdy	preferuje světlejší umístění, lze i na osluněná a zastíněná stanoviště	Normální, ale i podmáčený a vysýchavý
javor babyka (<i>Acer campestre</i> , L.)	BB	pomalu rostoucí střední strom (15-20 m, až 30 m)	150-600	půdy bohaté na dusík, s dostatkem živin, lze i normální	stín snášející, lze i na světlejší až osluněná stanoviště	Normální, ale i vysýchavý a krátkodobé podmáčený
javor klen (<i>Acer pseudoplatanus</i> L.)	KL	středně rychle rostoucí vzrůstný strom (30-40 m)	(150) 300-1000	půdy bohaté na dusík, s dostatkem živin, lze i neutrální až kyselé	stín snášející, lze i světlejší stanoviště	normální, vyšší vzdušná vlhkost
javor mléč (<i>Acer patanoides</i> L.)	JV	rychle rostoucí vzrůstný strom (20-30 m, až 35 m)	200-1000	půdy bohaté na dusík s dostatkem živin, lze i normální	stín snášející, lze i světlejší stanoviště	normální až vysýchavý

DRUH	Zkratka v LPIS	Základní charakteristika ²⁰	Nadmořská výška (pro pěstování)	Stanovištní podmínky a nároky dřevin		
				Půda a nároky na živiny	Světlo	Vodní režim
jeřáb břek (<i>Sorbus torminalis</i> (L.) Crantz)	BRK	středně rychle rostoucí vzrůstný strom (10–25 m)	150-600	vápenité půdy s dostatkem živin, lze i středně úživné, snese i kyselější pH	vhodný pro světlejší osluněná stanoviště, omezeně i zastínění	normální až vysýchavý
jeřáb muk (<i>Sorbus aria</i> (L.) Crantz)	MK	pomalou rostoucí střední strom (12- 20 m)	150-500	vápenité půdy s dostatkem živin, i středně úživné	vhodný pro světlejší i osluněná stanoviště	normální až vysýchavý
jeřáb oskeruše (<i>Sorbus domestica</i> L.)	OSK	pomalou rostoucí střední strom (15- 20 m)	150-500	vápenité půdy s dostatkem živin, lze i neutrální pH	vhodná na osluněná stanoviště, omezeně snese stín	normální až vysýchavý
jeřáb ptačí (<i>Sorbus aucuparia</i> L.)	JR	středně rychle rostoucí středně vysoký strom (15- 20 m)	150-1000	velmi vhodný pro kyselé půdy, lze i neutrální a na živiny bohaté	preferuje světlejší stanoviště, snese i mírné zastínění	normální až vysýchavý
jilm drsný (<i>Ulmus glabra</i> Huds.)	JL	rychle rostoucí vzrůstný strom (30- 40 m), spíše chladnomilný, poměrně mrazu odolný, ale nesnáší holomrazy	150-900	půdy bohaté na dusík, s dostatkem živin, lze i neutrální až mírně kyselé	vhodný pro normálně osluněná stanoviště, snese mírné zastínění	normální až podmáčený
jilm vaz (<i>Ulmus laevis</i> Pall.)	JLV	středně rychle rostoucí vzrůstný strom (30-35 m)	150-600	preferuje půdy bohaté na živiny a dusík, lze středně úživné půdy	stín snázející dřevina, lze na mírně osluněná stanoviště	normální až podmáčený, snese i vysýchavý

DRUH	Zkratka v LPIS	Základní charakteristika ²⁰	Nadmořská výška (pro pěstování)	Stanovištní podmínky a nároky dřevin		
				Půda a nároky na živiny	Světlo	Vodní režim
jírovec maďal (<i>Aesculus hippocastanum</i> L.)	KS	pomalu rostoucí středně vysoký strom (20-25 m) s mohutnou kulovitou korunou	150-700	živinami bohaté, humózní a hluboké půdy	světломilný, toleruje mírný zástín	normální
kaštanovník jedlý (<i>Castanea sativa</i> Mill.)	KJ	středně rychle rostoucí vzrůstný strom (30 m)	150-600	velmi vhodný pro kyselé i vápenité půdy s dostatkem živin, normální až vysychavýpříp. středně úživné	normální, lze i zastíněná stanoviště	normální i mírně vysychavý
lípa srdčitá (<i>Tilia cordata</i> Mill.)	LP	středně rychle rostoucí vzrůstný strom (20–30/35 m)	150-900	velmi vhodná pro humózní a vlhčí půdy	stín snášející, lze i osluněná stanoviště	normální a toleruje i vysychavý
lípa velkolistá (<i>Tilia platyphyllos</i> Scop.)	LPV	středně rychle rostoucí vzrůstný strom (30–40 m), citlivý k podzimním mrazům	150-800	preferuje půdy bohaté na živiny, a dusík, lze i středně úživné	normální stanoviště, lze i osluněná a zastíněná	Normální, vyšší vzdušná vlhkost
líška turecká (<i>Corylus colurna</i> L.)	LTU	středně rychle rostoucí vzrůstný strom (20–25 m), dobře snáší horká léta i chladné zimy	150-600	preferuje vápenité půdy s dostatkem živin, lze i normální	normálně osluněná stanoviště	normální a i vysychavý
mahalebka obecná (<i>Prunus mahaleb</i> L.)	MAH	pomalu rostoucí, středně vysoká (10-12 m)	150-300	preferuje úrodné vápenité půdy, lze i středně úživné půdy	světломilná, lze i normálně osluněná stanoviště	normální i vysychavý

DRUH	Zkratka v LPIS	Základní charakteristika ²⁰	Nadmořská výška (pro pěstování)	Stanovištní podmínky a nároky dřevin		
				Půda a nároky na živiny	Světlo	Vodní režim
olše lepkavá (<i>Alnus glutinosa</i> (L.) Gaertn.)	OL	rychle rostoucí vzrůstný strom (20-35 m), poměrně odolná vůči mrazu	150-700	preferuje hluboké, bohaté, snáší i chudé	normálně osluněná stanoviště, lze i na mírně zastíněná	podmáčený i normální, se stálou hladinou vody
ořešák (kříženec) (<i>Juglans nigra</i> × <i>Juglans regia</i>)	ORX	rychle rostoucí vzrůstný strom (20-30 m)	150-400	úrodné i středně úživné půdy	náročný na světlo	normální, nesnáší trvalé podmáčení
ořešák černý (<i>Juglans nigra</i> L.)	ORC	rychle rostoucí vzrůstný strom (30-50 m)	150-400	půdy bohaté na živiny, bohaté na dusík, lze i středně úživné, dobře propustné	silně světlomilný	normální až podmáčené
střemcha obecná (<i>Prunus padus</i> L.)	STR	pomalou rostoucí středně vysoká (15 m)	150-800	středně úživná půda, mírně kyselá až neutrální	slunné až polostinné stanoviště	normální i podmáčený
topol bílý (<i>Populus alba</i> L.)	TP	velmi rychle rostoucí vzrůstný strom (30–40 m)	150-300	úrodné i středně úživné půdy	světlomilný, lze i normálně osluněné stanoviště	podmáčený, i normální až vysýchavý
topol černý (<i>Populus nigra</i> L.)	TPC	velmi rychle rostoucí vzrůstný strom (30–40 m)	150-500	vhodný pro normální, lze i kyselá a úrodná	světlomilný, lze i normálně osluněné stanoviště	podmáčený i normální
topol osika (<i>Populus tremula</i> L.)	OS	velmi rychle rostoucí vzrůstný strom (25-30 m)	150-1000	Preferuje písčitohlinité půdy bohaté na živiny, tolerantní k půdní reakci	Světlomilná odolná vůči mrazu	normální i podmáčený

DRUH	Zkratka v LPIS	Základní charakteristika ²⁰	Nadmořská výška (pro pěstování)	Stanovištní podmínky a nároky dřevin		
				Půda a nároky na živiny	Světlo	Vodní režim
topol šedý (<i>Populus × canescens</i> (Aiton) Sm.)	TPS	velmi rychle rostoucí vzrůstný strom (30-35 m, může dosáhnout i 40 m)	150-400	vhodný pro neutrální půdy bohaté na živiny	světломilný, lze i normálně osluněné stanoviště	normální i podmáčený a vysýchavý
topoly (geograficky nepůvodní) a jejich kříženci (<i>Populus spp.</i>)	TPX	velmi rychle rostoucí vzrůstný strom	150-700	půdy normální až bohaté na dusík, s dostatkem živin, i kyselé	světломilný	normální i podmáčený
třešeň ptačí (<i>Prunus avium</i> L.)	TR	rychle rostoucí vzrůstný strom (až 30 m)	150-800	úrodné, hlinité, minerálně bohaté půdy i na vápnitěm podloží, a mírně kyselé	preferuje světlejší stanoviště	normální i vysýchavý; nesnáší záplavy a přemokření
vrba bílá (<i>Salix alba</i> L.)	VR	velmi rychle rostoucí vzrůstný strom (20-30 m, lze až 40 m)	150-500	hluboké, úživné, hlinité půdy	vysoké nároky na světlo, snese i mírné boční zastínění	podmáčený s vyšší hladinu spodní vody, snese zaplavení
vrba košíkářská (<i>Salix viminalis</i> L.)	VRK	velmi rychle rostoucí malý strom 6–8 m, citlivý na mráz	150-600	hluboké, neutrální až mírně zásadité a živinami dobře zásobené půdy	vysoké nároky na světlo, omezeně normální	normální, snese zaplavení
vrba křehká (<i>Salix euxina</i> L.V.Belyaeva)	VRH	velmi rychle rostoucí středně vysoký strom (25 m)	150-600 (900)	normální, propustné půd, snese i chudší půdy	vysoké nároky na světlo, nesnáší zastínění (ani boční)	podmáčený a normální, toleruje kolísání podzemní vody
vrba načervenalá (<i>Salix × fragilis</i> L. (<i>S. alba</i> × <i>S. euxina</i> L.))	VRX	velmi rychle rostoucí dřevina středně vysoký	150-600	normální neutrální půdy bohaté i na živiny	vysoké nároky na světlo, omezeně mírný zástin	podmáčený i normální

DRUH	Zkratka v LPIS	Základní charakteristika ²⁰	Nadmořská výška (pro pěstování)	Stanovištní podmínky a nároky dřevin		
				Půda a nároky na živiny	Světlo	Vodní režim
		strom (15–20 m (30)				
vrba Smithova <i>Salix × smithiana</i> Willd. L. (<i>S. caprea</i> × <i>S. viminalis</i>)	VRS	velmi rychle rostoucí dřevina dosahující až 8 m	150-600	normální neutrální, kyselé i bohaté půdy na živiny	vysoké nároky na světlo, omezeně mírný zástin	normální i podmáčený

Ovocné dřeviny (NV příloha 3 část B)

DRUH	Zkratka v LPIS	Základní charakteristika ¹⁷	Nadmořská výška	Stanovištní podmínky a nároky dřevin		
				Půda a nároky na živiny	Světlo	Vodní režim
broskvoň obecná (<i>Persica vulgaris</i> Mill.)	BRO	pomalou rostoucí strom, menšího vzrůstu (5-8 m)	150-450	bohatá až normální	normální	normální
hrušeň obecná (<i>Pyrus communis</i> L.)	HRO	středně rychlý růst, středně velký strom (20-25 m)	150-600	normální	normální	normální
hruškojeřáb (× <i>Sorbopyrus</i>)	HRJ	pomalou rostoucí malý strom (do 15 m)	150-500	bohatá až normální	normální	normální až vysychavý
jablono domáci (<i>Malus domestica</i> (Suckow) Borkh.)	JBD	středně rychle rostoucí malý strom (do 15 m)	150-800	normální až bohatá	normální	normální
jeřáb oskeruše (<i>Sorbus domestica</i> (L.))	OSKO	pomalou rostoucí středně vysoký strom (do 20 m)	150-500	bohatá až normální, půdy bohaté na vápník	světломilná dřevina, omezeně snese i stín	normální až vysychavý
jeřáb ptačí (obecný) (<i>Sorbus aucuparia</i> L.)	JRO	středně rychle rostoucí strom, střední velikost (15-20 m)	150-1000	kyselé, normální, úrodné	normální lze i na osluněná a zastíněná	podmáčený až normální
kaštanovník jedlý (<i>Castanea sativa</i> Mill.)	KJO	vzrůstavý, středně rychle rostoucí strom (až 30 m)	150-600	kyselé, normální, bohaté, půdy bohaté na vápník	normální až zastíněná	normální
mandloň obecná (<i>Prunus dulcis</i> (Mill.) D.A. Webb)	MAND	pomalou rostoucí malý strom (do 8 m)	150-300	normální, bohaté, půdy bohaté na vápník	světломilná dřevina, i normální	normální až vysychavý
meruňka obecná (<i>Prunus armeniaca</i> L.)	MER	středně rychle rostoucí malý strom (do 8-10 m)	150-500	normální, půdy bohaté na vápník	světломilná dřevina, i normální	normální až vysychavý

DRUH	Zkratka v LPIS	Základní charakteristika ¹⁷	Nadmořská výška	Stanovištní podmínky a nároky dřevin		
				Půda a nároky na živiny	Světlo	Vodní režim
morušovník bílý (<i>Morus alba</i> L.)	MORB	středně rychle rostoucí, stření velikost (do 25 m)	150-400	normální, bohaté	normální lze i na osluněná	normální až vysýchavý
morušovník černý (<i>Morus nigra</i> L.)	MORC	středně rychle rostoucí malý strom (do 10 m)	150-300	normální, bohaté	normální lze i na osluněná	normální až vysýchavý
ořešák černý (<i>Juglans nigra</i> L.)	ORCO	rychle rostoucí vzrůstný strom (30-50 m)	150-400	normální, bohaté, půdy bohaté na dusík	stín snázející dřevina, lze i na normální, osluněná	normální až podmáčený
ořešák královský (<i>Juglans regia</i> L.)	OR	rychle rostoucí vzrůstný strom (30-40 m)	150-500	normální, bohaté	normální, lze i osluněná	normální
slivoň obecná (<i>Prunus insititia</i> L.)	SL	pomalu rostoucí malý strom (do 8 m)	150-600	normální, bohaté	normální, lze i osluněná	normální
slivoň švestka (<i>Prunus domestica</i> L.)	SV	středně rychle rostoucí malý strom (do 10 m)	150-600	normální, bohaté	normální, lze i osluněná	normální
třešeň ptačí (<i>Prunus avium</i> L.)	TRO	rychle rostoucí vzrůstný strom (30 m)	150-800	normální, lze i kyselá i bohaté	světломilná dřevina, lze i normální	normální až vysýchavý
višeň obecná (<i>Prunus cerasus</i> L.)	VI	pomalu rostoucí malý strom (do 8 m)	150-400	kyselá, normální, bohaté	normální	normální

Použitá literatura

Evropská legislativa (dostupné na www.eur-lex.europa.eu)

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2115/2021 ze dne 2. prosince 2021, kterým se stanoví pravidla podpory pro strategické plány, jež mají být vypracovány členskými státy v rámci společné zemědělské politiky (strategické plány SZP) a financovány Evropským zemědělským záručním fondem (EZZF) a Evropským zemědělským fondem pro rozvoj venkova (EZFRV), a kterým se zrušují nařízení (EU) č. 1305/2013 a (EU) č. 1307/2013.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/2220 ze dne 23. prosince 2020, kterým se stanoví určitá přechodná ustanovení o podpoře z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV) a z Evropského zemědělského záručního fondu (EZZF) v letech 2021 a 2022 a kterým se mění nařízení (EU) č. 1305/2013, (EU) č. 306/2013 a (EU) č. 1307/2013, pokud jde o jejich zdroje a použití v letech 2021 a 2022, a kterým se mění nařízení (EU) č. 1308/2013, pokud jde o zdroje a rozdělení takové podpory v letech 2021 a 2022.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2116 ze dne 2. prosince 2021 o financování, řízení a monitorování společné zemědělské politiky a zrušení nařízení (EU) č. 1306/2013.

Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/1172 ze dne 4. května 2022, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2116, pokud jde o integrovaný administrativní a kontrolní systém v oblasti společné zemědělské politiky a uplatňování a výpočet správních sankcí v souvislosti s podmíněností.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/848 o ekologické produkci a označování ekologických produktů, ve znění pozdějších předpisů.

Národní legislativa (dostupné na www.eagri.cz/public/web/mze/legislativa/)

Zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 149/2003 Sb., o obchodu s reprodukčním materiálem lesních dřevin, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 183/2006 Sb., stavební zákon, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úradech, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 219/2003 Sb., o uvádění do oběhu osiva a sadby pěstovaných rostlin a o změně některých zákonů (zákon o oběhu osiva a sadby)

Zákon č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 256/2000 Sb., o Státním zemědělském intervenčním fondu, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 428/2012 Sb., o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, ve znění pozdějších předpisů

Nařízení vlády č. 73/2023 Sb., o stanovení pravidel podmíněnosti plateb zemědělcům, ve znění pozdějších předpisů

Nařízení vlády č. 80/2023 Sb. o stanovení podmínek provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření, ve znění pozdějších předpisů

Nařízení vlády č. 81/2023 Sb. o stanovení podmínek provádění opatření ekologické zemědělství, ve znění pozdějších předpisů

Nařízení vlády č. 83/2023, o stanovení podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům, ve znění pozdějších předpisů

Nařízení vlády č. 307/2014 Sb., o stanovení podrobností evidence využití půdy podle uživatelských vztahů, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 29/2004 Sb., kterou se provádí zákon č. 149/2003 Sb., o obchodu s reprodukčním materiálem lesních dřevin, ve znění pozdějších předpisů

Dokumenty zpracované Ministerstvem zemědělství

Strategický plán Společné zemědělské politiky na období 2023–2027

Metodika k provádění nařízení vlády č. 140/2023 Sb., o stanovení podmínek provádění opatření agrolesnictví, a o změně některých souvisejících nařízení vlády, ve znění pozdějších předpisů. MZe, Praha 2024.

Ostatní dokumenty

ČSN 45 2117, *Příprava stanoviště pro obnovu lesa a zalesňování*. Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví, 2014.

ČSN 45 2118, *Sadební materiál lesních dřevin*. Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví, 2012.

HRDOUŠEK, V., KRŠKA, B., KULÍŠEK, P., LOKOČ, R.: *Příručka pro výsadby ovocných dřevin do krajiny Čech, Moravy a Slezska*. [Břeclav]: Petr Brázda – vydavatelství spolu s MAS Strážnicko, 2016. ISBN 978-80-87387-40-5.

Lojka, B., Martiník, A., Weger, J., Houška, J., Doležalová, H. et al. *Zavádění agrolesnických systémů na zemědělské půdě: certifikovaná metodika: (osvědčení MZe 2/2020-18133)*. Vydání: první. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2020. ISBN 978-80-213-3061-0.

Praktická doporučení pro umělou obnovu lesa. Online. Sdružení lesních školkařů ČR, 2023, s. 8. Dostupné z: <https://www.lesniskolky.cz/ke-stazeni/>. [cit. 2024-07-23].

Standardy péče o přírodu a krajinu: SPPK C02 003 Funkční výsadby ovocných dřevin v zemědělské krajině. AOPK ČR. Online. 2015, 2023. Dostupné z: <https://nature.cz/web/cz/platne-standardy>

Weger, J. a kol.: Doporučené postupy a komponenty agrolesnických systémů pro obnovu a posílení mimoprodukčních funkcí krajiny. Certifikovaná metodika, Průhonice, VÚKOZ, 2022. Str. 130.

Sestavil kolektiv autorů odboru environmentálních podpor rozvoje venkova MZe.

Za konzultaci a spolupráci při finalizaci materiálu děkujeme:

Daniela Hružová – Státní zemědělský intervenční fond

Táňa Klailová – Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

Vlasta Knorová – oddělení ochrany lesů MZe

Jana Kostelníková – Sdružení lesních školkařů ČR

Luboš Úradníček – Mendelova univerzita v Brně

Jan Weger – Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v. v. i.

